

L'emigració espanyola cap a Mont-ras
Josep Pratmarsó i Parera
Francisco Zamora i Molina

LA TORRE FERRERA

REVISTA CULTURAL DE MONT-RAS. NÚMERO 4 DESEMBRE 2009

PREU 3 €

VIU EL NADAL A MONT-RAS

Divendres, 4 de desembre de 2009

Sala polivalent de l'Ajuntament. A les 19 h. Inauguració

VI Exposició de pessebres i diorames de l'Associació Amics del Pessebre del Baix Empordà.

Enguany podrem gaudir d'un pessebre monumental commemorant els 150 anys d'autonomia de Mont-ras.

Dissabte, 19 de desembre de 2009

Sala d'exposicions al 2n pis de l'Ajuntament. A les 17 h.

Entrega d'obsequis als nouvinguts/des de l'any 2009

A les 18 h. Inauguració de la

13ª Mostra d'Artistes Locals de Mont-ras

Pavelló Poliesportiu. A les 22 h.

Gran Quina del Pagès i la Pagesa.

Organitza ACRM
Hi haurà recollida d'aliments i joguines per la Campanya de Nadal de la Creu Roja, agraïrem la vostra ajuda i solidaritat.

Diumenge, 20 de desembre de 2009

Església St. Esteve de Mont-ras. A les 11 h. del matí

Ofici Solemne i a continuació concert amb la Coral Els Reilets del Ceip Torres Jonama de Mont-ras Es farà El Cagatió

Hi haurà recollida d'aliments i joguines per la Campanya de Nadal de la Creu Roja, agraïrem la vostra ajuda i solidaritat.

Dijous, 24 de desembre de 2009

Església de St. Esteve de Mont-ras. A les 24 h.

Missa del Gall cantada per la

Coral Parroquial de Sant Esteve de Mont-ras.

En finalitzar els actes, pisolabis al voltant de la foguera.

Hi haurà recollida d'aliments i joguines per la Campanya de Nadal de la Creu Roja, agraïrem la vostra ajuda i solidaritat.

Dissabte, 26 de desembre de 2009

Pavelló Poliesportiu. A les 18 h. i fins les 23 h.

3ª Festa Country

Organitza: ACRM i dirigida per Rafael Corbí de Country Dance Line Costa Brava. Servei de bar i entrepans.

Hi haurà recollida d'aliments i joguines per la Campanya de Nadal de la Creu Roja, agraïrem la vostra ajuda i solidaritat.

Diumenge 27 de desembre de 2009

Església de St. Esteve de Mont-ras. A les 11h.

Missa cantada per la

Coral Parroquial de Sant Esteve de Mont-ras.

Camp de Futbol. A les 11 h. del matí a les pistes de bitlles

4t Torneig de Nadal de Bitlles Catalanes

Hi haurà recollida d'aliments i joguines per la Campanya de Nadal de la Creu Roja, agraïrem la vostra ajuda i solidaritat.

Dissabte, 2 de gener de 2010

A l'entrada de la sala polivalent de l'Ajuntament, de 17 a 19 h.

Arribada del Patge Reial de SS.MM Els Reis Mags

Pavelló poliesportiu. A les 22 h. Nit Jove de Rock amb els grups:

Under Rabbit, Plan B i Miralls Trencats

Organitza: ACRM

Dimarts, 5 de gener de 2010

Església de St. Esteve de Mont-ras. A les 18 h. a la plaça

Campament Reial i Arribada de SS.MM els Reis Mags d'Orient amb ofrena d'Or, Encens i Mirra. Pregó i Pessebre Vivent a l'Església.

En acabar Trobada amb Ses Magestats els Reis Mags a la plaça de l'Església.
*(En cas de mal temps es realitzarà al pavelló poliesportiu)

Dissabte, 9 de gener de 2010

Sala polivalent de l'Ajuntament. A les 18 h.

Cloenda de la 13ª Mostra d'Artistes Locals

Diumenge, 17 de gener de 2010

Església St. Esteve de Mont-ras. A les 11 h. del matí

Ofici Solemne i a continuació Benedicció del animals

Sala polivalent de l'Ajuntament. A les 19 h.

Cloenda de l'Exposició de Pessebres i Diorames

Nota: Si algun nen està malalt haurà de trucar a l'Ajuntament el dimarts de 10. a 14 h. per rebre la visita dels Reis a casa seva. L'organització es reserva el dret de modificar qualsevol acte per causes alienes a la seva voluntat.

Redacció i publicitat:
latorreferrera.montras@gmail.com. Tel. 629.64.29.81
http://latorreferrera.jimdo.com

Edita:
Associació Sociocultural Mont-ras al Cor

Director:
Joan Grañén

Consell de redacció:
Mercè Català
Alba Cruz
Patricia Ferrer
Irene Genís
Francesc Gomes
Carles Güell
Núria Pujol
Martí Sabrià
Anna Vigatà

Col·laboradors:
Isabel Antúnez
Pau Bassolí
Sue Caamaño
Eulàlia Corball
Anna Goncé
Puri Pinto
Miquel Ros
Anna Sabrià

Maquetació:
Mar Medir

Fotografia:
Xavier Grañén
Fotografia portada:
Fragment de fotografia cedida per Xavier Miserachs.
Foto completa a la pàgina 13.

Publicitat:
Irene Genís
Patricia Ferrer

Impressió:
Gràfiques Trema. Arbúcies

Dipòsit legal: GI.1386/2007

Amb la col·laboració de la Diputació de Girona i de l'Ajuntament de Mont-ras

Notes:
La revista es reparteix gratuïtament a tots els domicilis del Municipi. Si algun veí no la rep o algú no resident o Organisme vol rebre-la habitualment pot posar-se en contacte amb la revista a través del següent e-mail: latorreferrera.montras@gmail.com

Aquesta publicació no comparteix necessàriament les opinions signades pels col·laboradors.

Prohibida la reproducció total o parcial d'aquesta revista, per qualsevol mitjà, sense autorització expressa.

EDITORIAL

La immigració a Mont-ras

La primera onada important d'immigrants arribada a Catalunya el s.XX va ser amb motiu de l'Exposició Internacional de Barcelona l'any 1929.

Va ser després d'acabada la guerra civil que la segona onada important d'immigrants es va anar estenent pertot i principalment per Catalunya, arribant també a Mont-ras. Ens hauria agradat poder entrevistar tots els caps de casa de les famílies pioneres que van arribar a casa nostra la dècada dels anys 40. Lamentablement avui ja en viuen molt pocs d'aquells primers nouvinguts: l'avi Zamora, en Francisco Perea i la seva esposa, la Rosa d'en Gildo i la Dora d'en Torcuato. Dóna gust parlar amb ells de la seva arribada i dels primers temps d'estar entre nosaltres perquè, malgrat les dificultats dels primers dies, en parlen amb satisfacció i subratllen l'agraïment per la cordialitat amb què tots els mont-rasencs, sense excepció, els van tractar des del primer moment, oimés quan en alguns casos aquesta cordialitat es va veure arrodonida amb una veritable ajuda moral i material i si en algun primer moment d'aquells temps llunyans van enyorar el seu poble d'origen, de seguida es van adaptar als nostres costums i manera de viure, esdevenint nous catalans que en algun cas ja ha arribat a la quarta generació.

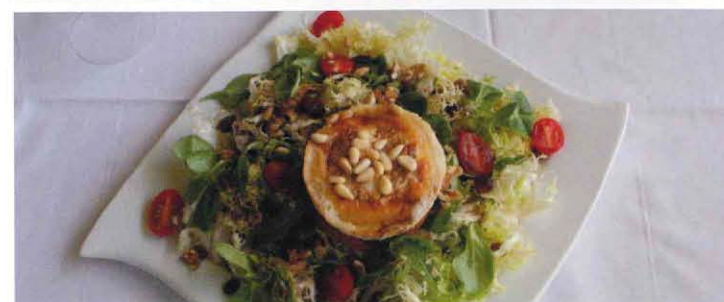
Per altra banda i per part nostra, hi ha un capítol d'agraïments envers aquells novençans mont-rasencs, ja que és evident que la prosperitat de Mont-ras des de l'acabament de la guerra civil fins als nostres dies la devem en bona part a la seva aportació personal, a la dels seus fills i a la dels seus néts, com a treballadors en diversos camps: la indústria, el comerç, la construcció... i contribuint amb eficàcia en la vida política, social, educativa i de lleure del nostre poble.

Agraïm als fills d'aquells pioners que ens hagin contat, encara que amb la brevetat a què ens obliga l'espai que els dediquem en aquest número, les primeres vivències de l'estada dels seus pares a Mont-ras.

Els companys de redacció de la revista desitgem a tots els mont-rasencs que les festes de Nadal i l'any 2010 els duguin salut, pau i felicitat a doll, alhora que no els falti el lloc de treball i, si algú ja l'hagués perdut, que el recuperi ben aviat.

Organitzen:

MONT-RAS Bar Restaurant

Cuina tradicional empordanesa
Esmorzar de forquilla
C/Torres Jonama, 19
Tel. 629 010 358
17253, Mont-Ras - Girona

L'EMIGRACIÓ ESPANYOLA CAP A MONT-RAS 1938-1970

MERCÉ CATALÀ, ALBA CRUZ, IRENE GENÍS, JOAN GRAÑÉN I MARTÍ SABRIÀ

Fotografia Xavier Grañén

Les migracions de persones d'un lloc a l'altre comencen a la prehistòria, però és al segle XIX amb la revolució industrial quan pren a Europa gran importància, i alteren el pes demogràfic de les ciutats, que de llavors ençà no han deixat de créixer en detriment de les àrees rurals.

A l'Espanya mediterrània aquests processos del món rural cap a Catalunya es van iniciar ja el 1880, però segons Jordi Nadal ("La población española siglos XVI a XX" Ed. Ariel), cal buscar les raons de l'èxode del món rural a Espanya a la transformació de l'estructura econòmica que va produir primer la guerra civil.

La fuga comença en els municipis més petits i més pobres, però es va anar estenent també cap a les poblacions d'entre 10.000 i 20.000 habitants d'on van sortir milers de persones amb direcció a Madrid, Bilbao i sobretot Catalunya.

A Catalunya fou Barcelona la destinació més habitual, però hi va haver molts altres indrets on aquesta gent va buscar una oportunitat per treballar i guanyar-se la vida. El Baix Empordà en general i el rodal de Palafrugell, foren una de les destinacions predilectes de la gent procedent del sud.

La procedència dels emigrants fou diversa, però Granada i Jaen (que van perdre entre 1940 i 1970 prop del 50% de la seva població) foren les províncies d'on arribà més gent a Mont-ras.

La major part d'aquestes famílies arribades en aquestes dècades de pobresa generalitzada, però molt més evident a Andalusia i Múrcia, van venir amb l'esperança de fer diners i tornar cap a casa.

La feina, l'accés a la casa, el casament dels fills, el naixement dels néts, han acabat arrelant (potser per sempre) aquestes famílies a Mont-ras.

En aquest número de la revista volem repassar amb alguns d'ells com ha estat aquest procés i com viuen avui a Mont-ras.

Pedro Alvaro

El seu nét, en Pere Álvaro, ens diu que els seus avis van arribar a Mont-ras procedents de Vera (Almeria) l'any 1940 amb dues filles, i aquí van néixer cinc fills més. A ella, la Francisca, se la coneixia amb el sobrenom de "Paca la Maña" perquè el seu marit havia nascut a l'Aragó i, per tant, era "el Maño". En Pedro va morir l'any 1950 víctima d'un accident. La Paca l'any 1960 se'n va anar a treballar a Alemanya amb alguns dels seus fills, però a la llarga només dos es van quedar allà amb ella, que va morir el 2004 quan tenia 102 anys. Els 7 fills de la Paca van donar-li 18 néts i, aquests, un nombre tan important de besnéts que no es poden comptar sense dedicar-hi una estona molt molt llarga.

Josep Pallarès Escrich

Ha estat un xic difícil encertar el camí per contactar amb algun dels hereus d'en Josep a qui tothom coneixia amb el sobrenom d'El Che. Finalment ho hem aconseguit,

Francisca Gallardo Jerez

primer amb el seu nebot Josep Carreras, després amb la seva neboda, la Teresa del Trull i finalment amb la seva filla Carme que actualment viu a Masarac.

En Josep va arribar de Pobla Tornersa (Castelló) a Mont-ras l'any 1942 data molt propera a l'acabament de la guerra civil, durant la qual va ser Sergent a l'exèrcit de la República i, com a tal, en arribar la dictadura va ser depurat i desterrat del poble on havia nascut. A en Josep, diu la Carme, no li agradava parlar de la guerra, ni el que va haver de patir després, motiu pel qual tampoc sap per què va triar Mont-ras per començar una nova vida, només sap que volia un poble petit.

Va arribar solter a Mont-ras, quan tenia 30 anys i es va casar amb una mont-rasenca amb qui va tenir dues filles, la Maria Dolors i la Carme.

El Che, a Mont-ras tothom sap que sempre va treballar a bosc, com ja ho havia fet també al seu poble i era un gran cap de la colla que va netejar molts boscos de Mont-ras i

la seva rogalia. Li agradaven les tertúlies amb els amics, a casa de l'un i de l'altre i a casa seva i com tots ells, era molt aficionat a la cacera. La Carme recorda que el seu pare parlava del Pepito de cal Xaró i del Xato de cal Cremany. Va morir el 1999 quan tenia 87 anys.

Tomás Angel Marín

Procedent de La Pinilla (Múrcia) va arribar a Mont-ras, viudo, l'any 1943. Pastor per vocació, i gran professional, va entrar a treballar a la Torre Simona per menar el seu ramat d'ovelles contractat pel seu propietari n'Isaac Ferrer, quan el seu fill, en Joan de la Torre, només tenia 3 anys. És aquest qui, a falta de familiars que ens puguin contar algun aspecte de la seva vida durant l'estada a Mont-ras, ens explica la gran amistat i estimació que la seva família va contraure amb en Tomàs durant els 14 anys que va romandre al seu servei. De bones a primeres en Joan ens diu que, per a ell, en Tomàs va ser com un segon pare, el seu redós en moments delicats, i com a un pare vertader se'l va estimar. Ens conta que devia tenir 5 o 6 anys quan demanava una bicicleta i els pares li deien que no tenien diners, cosa que per a ell no era obstacle: "Doncs que me la portin els reis". Però arriben els reis i la bicicleta no hi era. Enfadat es queixa als pares que, per descàrrec dels reis l'hi aclareixen que els reis són ells, cosa que el va fer enfadar encara més. El gran disgust no se n'anava quan en Tomàs al cap de tres dies se li presenta amb la bicicleta tan desitjada. Va ser tanta l'alegria que va tenir que ara, més de seixanta anys després, encara diu que si avui li regalessin un Mercedes estaria molt content, però no pas tant com l'alegria que va tenir aquell dia.

No tenim prou espai per contar totes les coses bones i boniques que en Joan ens va explicar d'en Tomàs. Només la darrera. En Tomàs tenia un gendre, en Paco, sordmut, que, després de ser operat de l'esquena, tenia problemes greus per trobar una feina que no fos treballar a l'horta. En Tomàs el va fer venir a Mont-ras, li va buscar una casa a La Bisbal per treballar-hi. El van tenir a prova una setmana i no va quallar. Ve a Mont-ras i l'Isaac el presenta a ca l'Oliu com a pastor, al cap d'un mes de prova, tampoc es van entendre. Aleshores en Tomàs en un gest d'altruisme inusual que l'honora, diu a l'amo que el provi, que no es preocupi per ell que se'n tornarà al poble i ja trobarà una feina per viure. L'Isaac, preocupat, accepta a contràcor l'oferta amb el compromís de tenir-lo durant un mes, que ell l'acompanyarà pertot i si no s'entenen rescindirà el tracte. En Paco, el Sord, sobrenom amb què sempre tothom el va conèixer a Mont-ras va començar aquell dia, però van ser trenta-tres anys els que va ser pastor de la Torre Simona.

Antonio Abarca Jiménez

María Jiménez Serrano

El seu fill, Joan, ens conta que el seu pare era empleat

de la Companyia de Ferrocarrils i estava treballant a Puigcerdà, fins que a l'empresa els va convenir traslladar-lo a Mont-ras, on va arribar l'any 1944, quan en tenia 33. Aquí feia d'encarregat de la brigada que tenia cura de separar la via del tren de la carretera en el tram que va de Palamós a Palafrugell. I com que la feina anava per llarg, va decidir reunir altra vegada la família i va fer venir la seva esposa i els dos fills que van arribar a Mont-ras dos anys després. Recorda que el pare va anar a Barcelona a esperar-los i des d'allí amb el tren fins a Caldes i de Caldes a Mont-ras amb la SARFA. Més endavant, el pare també va treballar d'encarregat a la cantera de Begur.

A Mont-ras vivien a can Molines al pont d'en Miquel.

Eren oriünds d'Urracal (Almeria) on el pare era treballador del camp. Però com que la situació econòmica no anava massa bé, després de la guerra es va dedicar a l'estraperlo fins que la guardia civil el va enxampar; li van prendre el carregament de farina que portava i li van imposar una multa de 10.000 pessetes. O pagava, o anava a la presó. I com que no podia pagar, per evitar de moment la presó, va emigrar a Puigcerdà, on va entrar a treballar a la RENFE i des d'allí anava enviant diners a la família perquè anessin pagant la multa per així estalviar-li de ser empresonat.

Expliqui'ns com eren els seus pares

Quan el meu pare ens va deixar per anar a Puigcerdà jo tenia 8 anys. No recordo massa coses d'ell. Sé que era molt recte i incapaç de fer mal a ningú. No li agradava que cap dels treballadors que ell comandava fés el dròpol. Si es volia estar bé amb ell, s'havia de treballar. Va morir l'any 90 després de suportar durant molt de temps els efectes d'una operació de pulmons que li havien reduït a la mínima expressió.

La meua mare, molt bona dona, havia estat sempre mestressa de casa.

Jo crec que la intenció del pare era tornar al poble de seguida que pogués, però mentrestant els fills ens havíem anat fent grans, havíem fet nostre el poble -jo als quatre mesos d'arribar ja parlava català, m'havia hagut d'espavilar si volia jugar amb els meus companys d'estudi- i com que de més grans ja teníem aquí la vida encarrilada, la tornada al poble es va esvaïr definitivament.

Salvador Gómez Valenzuela Josefa Hidalgo Requena

La seva filla Ángeles, la més petita dels sis germans, ens diu que sempre va viure amb el seu pare, de qui ens conta que va enviuar a Alcúdia de Guadix on treballava fent de jornalero en feines del camp, mal pagades, per mantenir una família amb 6 fills. Per aquest motiu l'any 1946 va decidir emigrar a Catalunya amb destí Girona on va arribar amb els seus dos fills José Antonio i Francisco, però no

Salvador Gómez Valenzuela. "El tío del sombrero"

per quedar-s'hi, sinó que optaren per buscar-se la vida en un poblet petit que, definitivament va ser Mont-ras. Un temps després, quan els fills van anar a treballar a Alemanya, va tornar a Alcúdia a buscar les seves quatre filles, però entretant ja havia convençut alguns amics per deixar Andalusia i anar a viure i treballar a Catalunya i junts van fer el viatge acollint-se a la tarifa reduïda de transports de la RENFE. Amb ell i les quatre filles, van fer camí vers Mont-ras nou altres persones, entre les quals els Enrique Robles, pare i fill, i en Torcuato Fernández, també amb el seu fill Francisco.

De moment, el seu pare amb les seves filles, van instal·lar-se a can Bosch, on la Quimeta havia preparat la sala gran per rebre-hi algunes famílies immigrades. L'Ángeles recorda que hi havia penjats uns llençols per mantenir mínimament la intimitat de les famílies allí acollides. Un temps després van deixar-los viure al Molí mentre buscaven una vivenda que van trobar a la Barceloneta de Llofríu. Més endavant els seus germans, ja tornats d'Alemanya, van comprar dues cases a Torrent on va traslladar-se tota la família Anys més tard l'Ángeles va comprar per 28.000 pessetes una de les dues cases on va viure amb el seu pare fins que es va morir.

La vida d'en Salvador, que tothom coneixia carinyosa-ment com el "Tío del Sombrero" per la peça de vestir típica cordobesa que l'abillava sempre, va canviar radicalment. Sembla que durant algun temps va treballar a la mina de barita però de seguida va deixar aquesta feina per dedicar-

se a la compra-venda de cabres i ovelles, que adquiria a les cases de pagès i després anava a vendre al mercat de Girona..

El pare va arribar a Mont-ras quan tenia 51 anys i va morir a Torrent quan en tenia 72.

Enrique Robles Garrido

Antònia Fernández López

Ens en parlen els seus fills Enric i Josep i ens diuen que vivien a Alcúdia de Guadix on el pare havia regentat un bar, alhora que treballava, amb alguns dels seus fills, unes terres que, per compte d'altri, cultivaven.

Per motius polítics, a l'entrada de les tropes franquistes el pare va anar a parar a la presó on va estar durant 5 anys i, en sortir-ne, es va trobar sense bar i sense terres per treballar. Li ho havien confiscat tot.

Durant un temps, pare i fills van estar treballant a Sevilla i un dia, en tornar a Alcúdia, van trobar en Salvador Gómez (El Tío del Sombrero) recent arribat de Mont-ras, que els va animar d'anar-hi també ells, que hi tindrien feina.

Convençuts i decidits a emigrar a Catalunya, el pare amb el seu fill Enric, van arribar a Mont-ras l'any 1947. Poc temps després va arribar la resta de la família.

De moment van hospedar-se a can Bosch i treballaven al Molí. Més endavant van anar a viure a can Borbon on van estar durant 8 anys. El pare treballava de paleta als Masos de Pals on anava i tornava cada dia caminant, fins que es va comprar una bicicleta i el viatge no se li va fer tan pesat.

El nostre pare era un home molt recte i sever. El primer dia de ser tota la família a Mont-ras ja ens va advertir que mai no hagi de sentir dir que els fills de l'Enrique han fet una cosa que no havien de fer. I nosaltres respectàvem, el que deia, el que feia i el que ens manava.

Anys després va comprar un ramat de cabres que va pasturar mentre van viure a Can Borbon, n'aprofitaven la llet que produïen i venien la que els sobrava.

A en Juli Deulofeu, l'Enric, que era paleta, li va comprar una casa que tenia davant mateix de cal Marín, la va agençar adequadament i els pares van anar-hi a viure la resta de la seva vida.

Juan Sierra Hernández

Josefa Berridos Carmona

La seva filla Teresa, casada amb l'Enrique Robles, ens diu que amb els seus pares van arribar a Mont-ras l'any 1947 procedents de Alcúdia de Guadix (Granada). Al poble, el seu pare treballava al camp fent jornals, collint olives quan n'era el temps, però era una feina que no donava per mantenir de manera digna una família amb cinc fills. Un amic del seu pare, el senyor Modesto Carmona, que era del seu poble però ja vivia a Palamós, els va animar a venir a Mont-ras, on van arribar quan el pare tenia 35 anys, el seu germà gran, Manuel, en tenia 15 i ella 12.

El seu pare va trobar feina de seguida a Mont-ras?

Si, feia jornals treballant al camp. Més endavant va treballar a can Mario a Palafrugell, i finalment va comprar-se un burro i un carret: feia transports i anava a bosc a fer rabasses, llenya i collia pinyes que després venia a les cases que les hi havien encarregat. També durant un temps va fer de paleta. Però va morir molt jove, atropellat per un cotxe quan tenia 54 anys.

La meua mare, va tenir set fills, i una vegada viuda, vivia amb tres fills solters. Jo ja estava casada i tres germans més també.

José Pérez Requena

Adela Díaz Hernández

Del pare ens en parla el seu fill Manuel que ens diu que el seu pare venia d'Alcúdia de Guadix, que s'havia casat dues vegades; la primera esposa li havia deixat un fill i amb la segona n'havia tingut cinc més. Al poble treballava fent jornals al camp i feia la temporada de recollida del cànem. Després de la guerra, que també la fer al front, hi havia molt poca feina al poble, motiu pel qual va decidir emigrar a Catalunya on va arribar l'any 1943, quan tenia 31 anys, però no sap per què va escollir Mont-ras.

L'any 1947, ja instal·lat definitivament en una casa propera a can Serra, i amb un treball més o menys fix, va fer venir la seva esposa i els fills.

Durant alguns anys va treballar amb en Francisco Zamora, a la pedrera. Més endavant va treballar en la neteja de boscos amb el Che i el Capitan i també feien carbonet per als brasers.

Encara que el pare era home de poques paraules, amb nosaltres dialogava molt. Els diumenges anava a can Bosch a fer la partideta amb els amics.

A instàncies dels fills, com que es cansava molt, va deixar de treballar a bosc i durant uns quatre anys va fer de jardiner a casa d'uns alemanys.

Va morir quan tenia 66 anys per una malaltia pulmonar.

Hermenegildo Rodríguez Hernández

Rosa Pérez Espinar

La seva viuda, Rosa, acompanyada de la seva filla Maria ens parla del seu marit que, amb 25 anys, va arribar sol a Mont-ras l'any 1948. Va deixar el seu poble Alcúdia de Guadix (Granada) i allí es va quedar ella amb la seva filla gran, la Conxa, que tenia un any. En Gildo a Alcúdia treballava de flequer a casa d'un cosí seu i també aprofitava la temporada de la recollida de la remolatxa, però pensava que en algun altre lloc del món podria tenir una vida millor i va decidir provar-ho.

Camí de l'avenir, doncs, va agafar un tren que el va portar de Granada fins a Girona i d'allí amb el tren petit fins a Mont-ras, on es va trobar amb un amic que treballava a

Rosa Pérez i la seva filla Maria Rodríguez

la bòbila fent rajols i l'amic el va convèncer de quedar-se a Mont-ras on s'hi trobaria molt bé i tindria feina i així va ser. Va llogar una habitació al bar de can Tarites. Va treballar fent pous amb en Zamora i fent llenya a bosc amb el Che i el Capitàn. Quan va veure que ja tenia la vida encarrilada va fer venir la Rosa i la seva filla Conxa que ja havia complert 4 anys. Va anar a l'estació de França a Barcelona a esperar-les i de seguida van fer camí cap a Mont-ras.

Els primers temps van viure a l'habitació llogada a can Tarites, però s'hi van estar pocs mesos. Després es traslladaren en una casa que en Juli Deulofeu tenia, la que més tard seria també vivenda d'en Torcuato i la Dora, i allí va néixer la segona filla, la Maria. Més endavant i ja més ben instal·lats a lloguer en una casa al costat de cal Mariné, va néixer la Lourdes. La Rosa i les seves filles, sempre estaran agraïdes a en Juli Deulofeu i molt especialment a la Maria Barceló de cal Mariné, la baba Maria, com les nenes l'hi deien quan eren petites, per la seva ajuda, afecte i estima que sempre ens van tenir en uns temps difícils per nosaltres.

La Rosa està molt contenta d'haver arribat a Mont-ras, on amb el seu marit han treballat i pujat les seves filles i s'hi han sentit molt bé i immillorablement acollits.

No van sentir mai enyorança del seu poble, on en Gildo només va tornar una sola vegada.

Nolasco Carrión García

Constancia Moreno Romera

Ens parla del seu pare el fill més petit, en Marcelino. En Nolasco, procedent de Pozo Alcón (Albacete) va arribar sol a Mont-ras l'any 1948. De primer moment va viure a ca la Filomena, per domiciliar-se després en un mas vell que hi havia molt a la vora. Va ser aleshores quan van arribar també la seva esposa i els seus dos fills, amb el petit, en Marcelino, que només tenia 6 mesos.

El pare, al seu poble, es dedicava al transport, però per l'escassetat de la feina que en aquell temps hi havia, es va dedicar a l'estraperlo, activitat que es va acabar quan els productes intervinguts per l'estat van esdevenir lliures. Va ser llavors que el pare va decidir emigrar a Catalunya.

Durant un temps es va dedicar a treballar uns camps que tenien a ca la Filomena, per després entrar a treballar a l'Amstrong.

En Nolasco tenia uns diners, 14.000 pessetes, amb les quals va comprar un terreny i una casa vella, al carrer Torres Jonama, on va anar a viure tota la família.

En Marcelino ens conta que el seu pare va néixer l'any 1916, va ser Tinent de l'Exèrcit de la República en la guerra civil, durant la qual van morir sis dels seus fills. En arribar a Mont-ras tenia 32 anys i va morir quan en tenia 44, per una malaltia pulmonar que va contraure durant la guerra.

Alfredo Sánchez López

María Martínez López

La seva filla Carmen ens diu que el pare amb el seu fill Manolo van arribar a Mont-ras l'any 1949. A Letur, d'on provenien, el pare, que no havia treballat mai al camp, era negociant i es dedicava a la compra-venda. Tenien un burret que portava unes alforges on transportaven tot allò que anaven a vendre.

Els primers temps d'arribar a Mont-ras, pare i fill, van hospedar-se a can Bosch, fins que van trobar nova vivenda a la Mina del Carmen. Va ser llavors quan el pare va fer venir la mare i els altres fills. El pare va treballar en les obres per separar la via del tren de la carretera. També va treballar en una empresa de Palafrugell que li sembla recordar que es deia Martínez on feien pous i treballs en una cantera i darrerament a l'empresa Amstrong.

Recorda també que anaven a bosc a buscar llenya, collir pinyes que després posaven al foc per treure'n els pinyons, i tenien un ramat de cabres de les que n'aprofitaven la llet per al consum de la família. També un hort i criaven conills i gallines. Venien la llet que els sobrava i els cabridets que anaven naixent. I anaven a La Bisbal a vendre ous, conills, gallines i els pinyons de les pinyes que havien collit al bosc.

Francisco Perea Ortiz

Francisca Muñoz Román

En Francisco va abandonar Pozo Alcón on vivia, per emigrar a Catalunya. Va arribar a Mont-ras l'any 1949, quan tenia 22 anys, amb el seu germà Joaquín, la seva germana Patrocinio i el seu cunyat Emilio Moya i va triar Mont-ras perquè ja hi vivia un veí del seu poble, en Nolasco Carrión. A Pozo Alcón després de la guerra hi havia molt poca feina i com que, casat i amb fills, havia de guanyar-se la vida, es va dedicar a l'estraperlo, comprant i venent productes intervinguts per l'Estat, per tal com sempre havia estat trajiner (arriero, en diu ell). En esdevenir lliures els productes intervinguts es va quedar sense mitjans de vida i va decidir emigrar. Dos anys més tard va portar a Mont-ras la seva família, esposa, un fill i una filla. Vivien en un pis del carrer Major on habitaven amb algunes altres famílies. En aquella vivenda per il·luminar les estances ho havien

de fer amb llums de carbur i les condicions en què vivien eren absolutament infrahumanes per la promiscuïtat i la barreja amb tanta gent,.

En Francisco va estar treballant un any a Andorra i en retornar a Mont-ras va haver de dedicar-se a moltes altres feines: Carregador i descarregador de mercaderies als vaixells al port de Palamós, fer la temporada d'arròs a Pals, a La Fosca de peó a la construcció; recollint suro cremat al bosc per vendre'l després a La Bisbal. El primer treball fix que va tenir va ser a l'empresa propietat de José Cruz, en la construcció de pous.

Estan molt contents d'haver vingut a Mont-ras on viuen en una casa confortable molt a la vora de la plaça de l'església i just al costat on té la vivenda la família de la seva filla Maria Isabel.

Francisco Perea i Francisca Muñoz

Blas López Álvarez

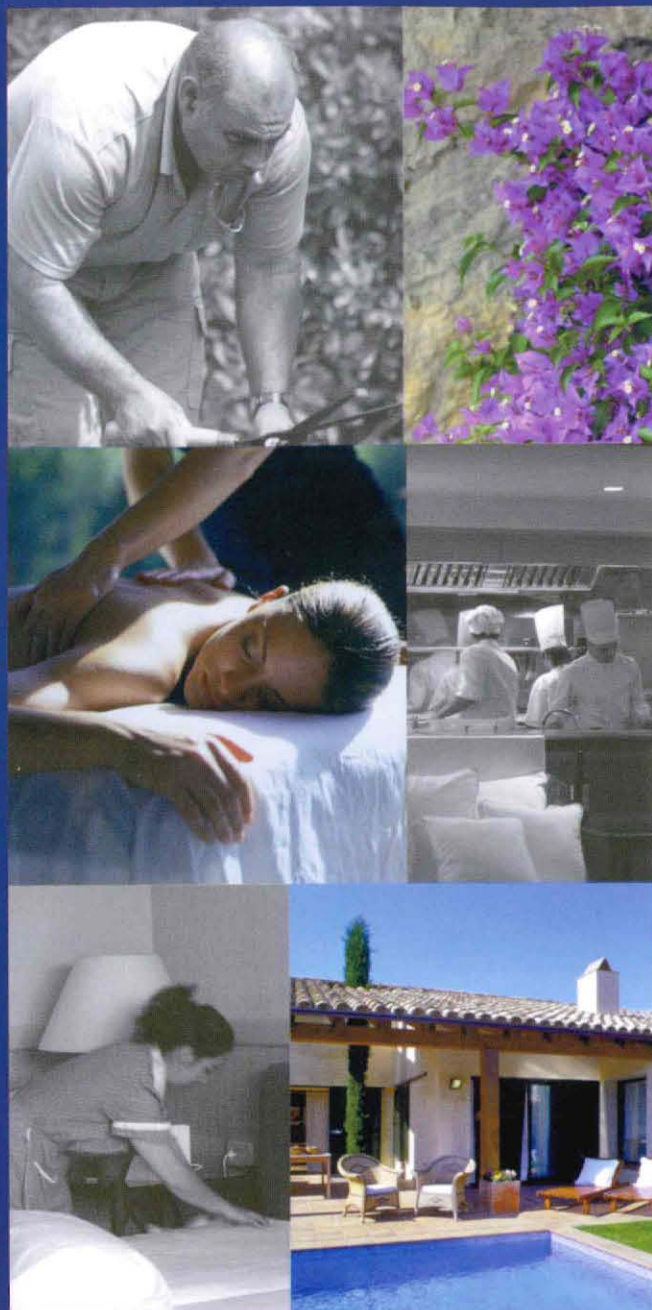
María Sánchez López

El seu fill Joan, que actualment és propietari de l'estanc de la Plaça Nova a Palafrugell ens conta que el seu pare estava treballant a Pont de Suert amb l'empresa Josep Cruz Conesa dedicada a l'explotació de mines i construcció de pous i carreteres, de la qual n'era un dels encarregats. L'any 1950 per conveniències de la direcció, va ser traslladat a Mont-ras. Per aquest motiu i preveient una estada llarga, va fer venir la família, la seva esposa i en Joan, quan aquest tenia només 5 anys.

A Mont-ras ja hi tenien uns familiars que durant un temps molt curt els van acollir, fins que van comprar un solar amb una casa ruïnosa per anar a viure-hi, casa que poc a poc van anar arreglant, el pare fent de paleta i en Joan de manobre en la mesura que podia.

Li preguntem per les aficions que tenia el pare i taxativament ens diu: treball i família. A l'empresa ocupat de dilluns a dissabte i el diumenge a casa generalment arreglant la casa.

Treballant al mas Juny va sofrir un greu accident, quan un explosiu li va esclatar a les mans mentre l'estava pre-

Grup Mas de Torrent

servicios / services

Servicios del hogar
Mantenimiento de jardines y piscinas
Personal de limpieza
Lavandería

Servicios personales
Entrenador personal
Cursillos y clases particulares de tenis-pádel
Clases particulares de repaso
Asistencia a domicilio (gente mayor, bebés...)
Canguro
Servicios de masaje y estética

Servicio de Catering
Desayuno en casa
El chef en casa

Home service
Garden and Swimming Pool Maintenance
Cleaning Services
Laundry

Home personal service
Private Coach
Courses and private classes
in platform tennis or paddle for children
Private tuition for children
Help at home with the elderly, babies, etc.
Babysitting
Home Beauty Treatment

Catering services
Breakfast served at home
Chef in House

Grup Mas de Torrent

Plaça Major, 10 -17230 Torrent (Girona)
T. 972. 612.116 - M. 687 800 789
www.grupomasdetorrent.com - info@grupomasdetorrent.com

parant per utilitzar-lo en una obra, de resultes del qual va perdre un ull i una cama malmesa que durant un temps li va impedir de treballar. Un dels fills Cruz, després que a Palamós li fessin la primera cura, va portar-lo a Barcelona on el Doctor Arruga el va salvar de perdre l'altre ull.

Van viure a Mont-ras uns sis anys, fins que van comprar una casa al carrer Palamós de Palafrugell, on els seus pares van morir als finals del segle passat.

Torcuato Fernández López

Adoración Hernández Porcel

La Dora ens rep en la seva actual Residència de la Gent Gran a Palamós. Té 92 anys, bona salut i una memòria envejable. No dubta gens en respondre a les nostres preguntes.

Van venir a Catalunya, buscant un treball que els permetés viure amb més comoditats que les que tenien a Alcúdia de Guadix a la província de Granada amb en Torcuato com a treballador del camp. Van arribar primerament a Girona on el seu marit va treballar en una fàbrica durant 8 anys.

L'any 1951 van traslladar-se a Mont-ras on ja hi havia la família Robles, familiars d'en Torcuato, i de seguida va trobar feina a l'Amstrong de Palafrugell on va treballar durant 14 anys fins a la seva jubilació. Van viure sempre en una casa propietat d'en Juli de cal Mariné al mateix carrer de la Font. En deixar de treballar per causa de la seva salut, va tenir cura de l'hort de can Massot i exercia de vigilant de la casa de l'arquitecte Bofill.

La Dora ens conta també que van venir a Mont-ras amb tres fills i aquí en van néixer sis més. De tots nou en recorda perfectament, i ens els diu, dia, mes i any que van néixer. Treballadora com cap altra, a més a més de tenir cura de la casa familiar, feia la neteja de Zozó i de l'escola durant 7 anys i de l'Ajuntament 14 anys més. Ens diu que està molt agraïda de l'Ajuntament del que no ha deixat mai de rebre la paga convinguda quan va deixar la feina per jubilació.

Està molt contenta d'haver vingut a Mont-ras, on s'ha trobat sempre molt bé, sense enyorar-se gens del seu poble, malgrat que allí hi hagués nascut i on encara hi té familiars molt directes.

Bárbara López Álvarez (Vda. de Jesús Sánchez Martínez)

De la seva mare, que va quedar viuda molt jove, ens en parla el seu fill Antonio, el més gran dels tres germans, els altres dos, eren Juan i Jesús. El seu marit, va morir al front durant la guerra civil i ella va haver de resoldre i tirar endavant, sola i sense cap ajut exterior, la seva vida i la dels seus tres fills. La mare, rentava roba, i com que era forta, coratjosa i amb empena, també treballava en les feines d'un camp que tenien arrendat; res no la feia tornar enrere, igual feinejava amb una eina manual, com se la veia darrere d'un parell de mules i una arada llaurant el seu camp.

La mare, l'abuela Bárbara tal com se la coneixia al seu barri de La Granota, ho va passar molt malament, treballant sense parar en tot allò que es presentés per tal de poder respondre a les necessitats de la família, fins que els fills van ser grans. Va venir a Mont-ras l'any 1951 amb el seu fill petit, en Jesús, que en complir 21 anys va haver de marxar per fer el servei militar.

Més endavant, els altres dos fills també van venir a Mont-ras, Juan l'any 1960 i Antonio el 1962.

Antonio Puga Pérez

Maria Paz Torres Vallejo

Procedents d'un poble anomenat Gobernador de la província de Granada, van arribar a Mont-ras l'any 1953, amb un filllet, Juan, que havia acabat de complir sis mesos. Uns anys abans la mare de la Mari Paz ja havia vingut a Catalunya on va estar treballant a Sabadell. La mare, que també va viure amb ells a Mont-ras, va ser qui els va animar a deixar Andalusia i estan segurs d'haver-la encertat del tot. L'Antonio feia de paleta, mentre ella va obrir una tenda de queviures al carrer Major. Més endavant l'Antonio també es va establir posant una tenda d'electrodomèstics a Begur. Quan van arribar a Mont-ras l'Antonio tenia 26 anys i la Mari Paz 23.

La botiga de la Mari Paz estava oberta tots els dies de la setmana, perquè totes les altres també les hi tenien. Com que això considerava que no era normal, va proposar a la Maria, i a la fleca de fer l'horari de Palafrugell i així va quedar acceptat: Treballar el diumenge i fer festa el dilluns.

La tenda de la Mari Paz, va estar oberta 17 anys, sempre molt ben proveïda, situada a la part més alta del poble, va ser molt benvinguda pels seus veïns, ja que així es van estalviar la pujada des del pla carregats amb la compra que fins aleshores havien hagut de fer en l'única tenda del poble que regentava la Maria de ca l'Agneta.

L'Antonio i la Mari Paz avui viuen al barri de la Granota amb els seus fills, néts i un besnét, nascut fa molt poc, que també es diu Joan per mantenir la tradició familiar.

La Mari Paz no podrà veure publicada aquesta conversa que vam tenir amb ella les darreries del mes de novembre. La Mari Paz va morir el dia 2 de desembre. Reposi en pau.

Famílies immigrants

1938	Francisco Zamora Molina - Patricia Franco Caparrós	5 fills	Palomares (Almeria)
1940	Pedro Alvaro - Francisca Gallardo Jerez (la Maña)	7 fills	Vera (Almeria)
1942	Josep Pallarès Escrich - Pilar Alsina Cuní	2 filles	Pobla Tornesa (Castelló)
1943	Tomás Ángel Marín (viudo)		La Pinilla (Múrcia)
1944	Antonio Abarca Jiménez - María Giménez Serrano	2 fills	Urracal (Almeria)
1946	Salvador Gómez Valenzuela- Josefa Hidalgo Requena	6 fills	Alcúdia de Guadix(Granada)
1947	Enrique Robles Garrido - Antonia Fernández López	6 fills	Alcúdia de Guadix (Granada)
1947	Juan Sierra Hernández - Josefa Berridos Carmona	7 fills	Alcúdia de Guadix (Granada)
1947	José Pérez Requena - Adela Díaz Hernández	6 fills	Alcúdia de Guadix (Granada)
1947	Gerónimo Martínez Guerrero- Josefa López Álvarez	5 fills	Letur (Albacete)
1948	Hermenegildo Rodríguez Hernández - Rosa Pérez Espinar	3 filles	Alcúdia de Guadix (Granada)
1948	Nolasco Carrión García - Constanica Moreno Romera	2 fills	Pozo Alcón (Jaen)
1949	Alfredo Sánchez López - María Martínez López	4 fills	Letur (Albacete)
1949	Francisco Perea Ortiz -. Francisca Muñoz Román	3 filles	Pozo Alcón (Jaen)
1950	Blas López Álvarez - María Sánchez López	3 filles	Letur (Albacete)
1951	Torcuato Fernández López - Adoración Hernández Porcel	9 fills	Alcúdia de Guadix (Granada)
1951	Bárbara López Álvarez, Vda. de Jesús Sánchez Martínez	3 filles	Nérpio (Albacete)
1951	Torcuato Díaz Hernández (solter)		Alcúdia de Guadix (Granada)
1955	Isabel Díaz Sierra (soltera) es casen a Mont-ras	4 fills	Alcúdia de Guadix (Granada)
1953	Antonio Puga Pérez - Maria Paz Torres Vallejo	4 fills	Gobernador (Múrcia)
1953	Celestino Nieto Gordillo - Inocencia Franco Hernández	2 fills	Villanueva de San Juan (Sevilla)
1953	Emilio Moya Quiñones - Patrocinio Perea Ortiz	6 fills	Pozo Alcón (Jaen)

1955	Juan Durán Trigo - Carmen Luna Hurtado	3 fills	Lucena (Còrdova)
1955	José Tauste García- Amparo López Marín	2 fills	Letur (Albacete)
1956	Sebastián Giménez García - Isabel Díaz Liria	3 fills	Pozo Alcón (Jaen)
1956	Antonio Porcel Requena - Purificación Fernández Conesa	4 fills	Torre Cardela (Granada)
1956	Carmelo Gómez Tapias - Ascensión Díaz Sierra	3 fills	Alcúdia de Guadix (Granada)
1956	José Oller Andrés (solter)		Manuel (València)
1957	Carmen Gallardo Guerrero (soltera) es casen a Mont-ras	4 fills	Campillos (Màlaga)
1957	Manuel Gómez Sierra - Isabel Martínez Sánchez	3 fills	Alcúdia de Guadix (Granada)
1957	Aniceto Perea Ortiz - Rosa García Segura	3 fills	Pozo Alcón (Jaen)
1957	Miguel Rodríguez Borrego - Ángeles Sierra Hernández	7 fills	Alcúdia de Guadix (Granada)
1958	Joaquín Beyret Álvarez - Carmen Sánchez López	3 fills	Letur (Albacete)
1958	José Perea Ortiz vidu de Maria Fernández Esteban	2 fills	Pozo Alcón (Jaen)
1958	Pedro Sánchez -María Martínez Mellinas	3 fills	Letur (Albacete)
1958	Juan Manuel Fernández Molina - Fernanda Maria Torres Lara	10 fills	Pozo Alcón (Jaen)
1960	Antonio García Navarro - Francisca Pérez Moreno	3 filles	Pozo Alcón (Jaen)
1960	José Sánchez López - Virginia Martínez Mellinas	2 filles	Letur (Albacete)
1960	Blas Gil Fernández (solter)		Socobos (Albacete)
1961	Isabel Martínez Sánchez (soltera) es casen a Mont-ras		Socobos (Albacete)
1961	Juan Villalba Castro (solter)		Aiquife de Guadix (Granada)
1961	Dionisio Santos Lobo - Elvira Sánchez López	4 fills	Almadén de la Plata (Sevilla)
1962	Antonio Sánchez López - Juliana Sánchez Sánchez	2 fills	Nérpio (Albacete)
1962	Francisco Cruz Iruela - Petronila Lara Moreno	4 fills	Casp (Saragossa)
1964	Modesto Martínez Mellinas - Sacramento Sánchez Navarro		Letur (Albacete)
1964	Juan Sánchez Rodríguez - Pilar Martínez Gómez		Letur (Albacete)
1965	Francisco Sierra Hernández - Ana Sánchez Rodríguez	2 fills	Alcúdia de Guadix (Granada)
1966	Pedro Sánchez Sánchez - Mercedes Navarro López	4 fills	Letur (Albacete)
1966	Miguel Martínez Mellinas - Carmen López Gómez	3 fills	Letur (Albacete)

RED NACIONAL DE LOS FERROCARRILES ESPAÑOLES

TARIFA ESPECIAL DE G. V. NUM. 8 ARTICULO TERCERO.-PARRAFO I

BRACEROS Y OBREROS A JORNAL, SUS ESPOSAS E HIJOS

dedicados a labores agrícolas, siempre que viajen con el cabeza de familia y formen GRUPOS DE DIEZ O MAS PERSONAS, o paguen por este mínimo.

BILLETES SENCILLOS, O DE IDA Y VUELTA, EN 3.ª CLASE

Mod. DC-TV. núm. 8 ter.

DIVISION COMERCIAL
SERVICIO DE TRAFICO-VIAJEROS

Expediente 6 de 1-1
Núm. 98

Nombres y apellidos de las personas
que constituyen el grupo

1. Salvador Gómez Valenzuela
(Persona que viaja al frente del grupo)
2. Josefa Gómez Hidalgo
3. Adoración Gómez Hidalgo
4. Rosario Gómez Hidalgo
5. Augusta Gómez Hidalgo
6. Alfonso Gómez Sierra
7. Enrique Robles Garrido
8. Juan Robles Terres

Sr. Jefe del

Tráfico
Churruar

Ruego a usted se sirva autorizar la aplicación de la tarifa arriba mencionada al transporte que a continuación detallo.

A favor de (1) 14 braceros y obreros a jornal, sus esposas e hijos dedicados a labores agrícolas, cuyos nombres constan al margen, los cuales saldrán de (2) Guadix para (3) Sevilla el día (4) 31 de Julio de 1947 ocupando plazas de 3.ª clase, figurando al frente del grupo D. Salvador Gómez Valenzuela

En nombre propio y de las personas que en esta solicitud se mencionan, declaro hallarme enterado y conforme con las condiciones de la tarifa que solicito, aceptando todas las consecuencias que de su aplicación deriven.

El peticionario,

Salvador Gómez

Degut a les dificultats que hem hagut de vèncer per obtenir el major nombre possible de dades sobre aquest tema, és probable que algunes siguin errònies o incompletes i d'altres s'hi trobin a faltar. Per aquest motiu demanem disculpes pels errors o les absències que s'hi puguin detectar.

Fotografía Xavier Miserachs

HISTÒRIA I PATRIMONI

JOSEP PRATMARSÓ I PARERA

ANNA SABRIÀ

Josep Pratmarsó i Parera, va fer de la Costa Brava -nucli d'intel·lectuals i artistes- el seu hàbitat natural.

Fincat a Mont-ras des de 1958, va desenvolupar la major part de la seva carrera professional des de i en aquestes contrades, deixant nombroses mostres de la seva arquitectura sòbria i elegant.

Aquest article vol donar doncs un breu repàs a la vida i obra d'aquest arquitecte català contemporani, entre altres, de Coderch, Sert, Mitjans, Moragas i Sostres.

Josep Pratmarsó i Parera va néixer a Barcelona, el setembre de 1913.

Comença la carrera d'arquitectura en plena república, però la guerra civil l'obliga a interrompre els seus estudis que no reprèn fins al 1939. El 1942 obté el títol d'arquitecte.

Durant els darrers 3 anys de carrera, compagina els estudis amb l'inici de la seva formació professional treballant al costat de Raimon Duran i Reynals. Allà entrà en contacte amb el racionalisme i el classicisme renaixentista.

El 1951 funda el Grup R, juntament amb J.M. Sostres, O. Bohigas, J. Martorell, J. Gili, Moragas... fet que el separà del camí iniciat al costat de Duran i Reynals.

Fou un grup nascut de les inquietuds d'uns joves arquitectes interessats pel moviment modern, que van

desenvolupar activitats diverses com: exposicions d'arquitectura, construcció, pintura, concursos d'estudiants d'arquitectura...

Durant alguns anys exerceix com a arquitecte municipal a Terrassa i Centelles, però els seus intents per encaixar com a arquitecte de l'administració pública no van acabar de fructificar.

Cap a 1955-56 comença a venir a Empúries a casa d'amics. Durant aquests primers viatges estiuencs comença a "arreglar" -com diu ell mateix-, alguna casa. El 1956 compra el Mas Salgas a Mont-ras i s'instal·la definitivament a l'Empordà per tal de projectar i dirigir una sèrie de cases per a milionaris sofisticats que descobrien la Costa Brava.

Ell mateix es converteix en un bon ambaixador de la Costa Brava i conveç amics i coneguts barcelonins que adquireixin propietats a l'Empordà. Així fou com per exemple, el mateix Cesàreo Rodríguez Aguilera per recomanació de Pratmarsó compra la finca de Can Colom el 1959. Ambdós compartien inquietuds relacionades sobretot amb la pintura i la cultura, és per això que a partir de llavors sovintegen les vetllades i les tertúlies entre veïns, Rodríguez Aguilera esmenta en un escrit que la conversa amb Pratmarsó podia arribar a ser tremendament esgotadora per l'alta volada

que amb freqüència assolien les seves converses.

Pratmarsó s'identifica amb el país -l'Empordà- i la seva gent, amb tot però, la seva relació amb Barcelona continuarà essent vital. Conservarà el pis i el despatx a la capital.

De 1965 a 1968 és professor de composició de l'ETSAB -Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona-, juntament amb Coderch.

De Josep Pratmarsó i Parera, diuen que era un home amb un esperit lliure, obert i culte, ben plantat, simpàtic i elegant, un home vital. Diuen que era un personatge pintoresc, es cuidava la figura, -portava guants-.

La seva primera casa la va fer a Tossa de Mar, -una casa per a un escriptor francès-, a partir d'aquí, li van arribant encàrrecs de persones que havien visitat obres anteriors, amics de clients...

Amb els clients diu ell mateix que es comportava de forma natural per tal d'adquirir la seva confiança -"mai m'he fet el simpàtic" deia-, feia poquíssimes concessions, i intentava fer dubtar els seus clients del seu propi criteri, es tractava de "portar el client al meu terreny".

Algunes de les seves obres més representatives es troben aquí, a la Costa Brava: Mas Vidal (1958) -una de les obres que el va satisfer més-, Mas Garba (1959) a Vall-llobrega, Casa Cantarell (1962) a Sa Riera, Casa Enric (1973) a Begur, casa Berini (1983) a Calonge, i Can Silva (1970), Ca l'Ortínez (1971), les reformes del seu propi mas -l'antic Mas Salgas- conegut ara com a Can Pratmarsó (1956) i de Can Gorina (1978) a Mont-ras.

Els trets fonamentals de la seva arquitectura els va deixar escrits al número 153 de Quaderns d'arquitectura:

Un total respecte per la funcionalitat

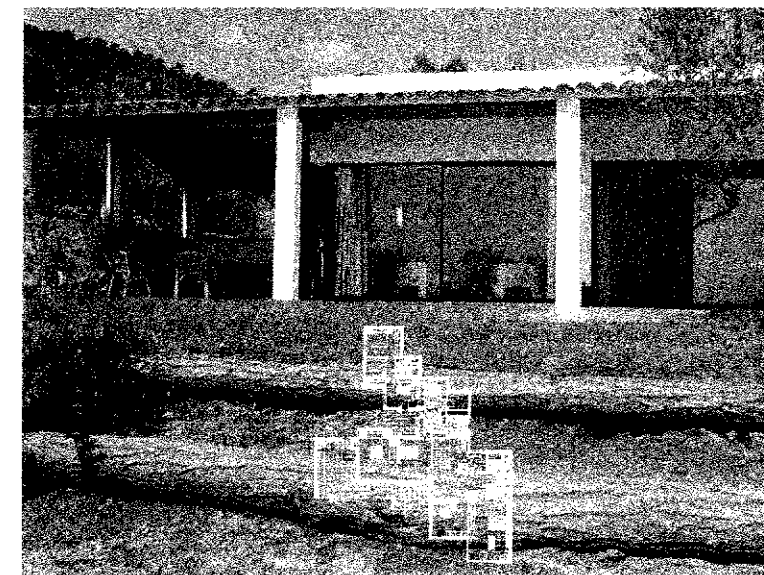
La idea sorgeix intuïtivament del contacte directe, l'observació i el sentiment produït pel lloc d'emplaçament.

Cap idea a priori respecte a l'estil, solucions plàstiques ni altres adhesions a moviments determinats; les influències han estat molt difuses.

Intent d'equilibrar la relació interior-exterior que naturalment, en cada cas és diferent. Una certa ambigüitat en la frontera d'aquesta relació permet que la percepció de l'ambient espacial tingui una certa elasticitat.

Assolir fins al màxim una gran claretat plàstica tant en els espais interiors com en els volums i superfícies exteriors.

Defugir complicacions tant constructives com estètiques i donar una aparent sensació de neutralitat. El que pugui tenir de personal qualsevol d'aquestes obres ha de sorgir discretament, ha de produir una sensació d'agradable intimitat, més que no pas de sorpresa o d'agressió. En aquest aspecte em declaro anti-genial, anti-dogmàtic i manifesto un gran respecte per tanta arquitectura anònima que ha creat ciutats i pobles quan no eren necessaris

manifestos ni calia degradar l'estil anterior per sentir-se més segurs del proposat.

Josep Pratmarsó era un home sa, sense malícia, que vivia amb una tremenda austeritat.

Les seves aficions van ser la lectura, el dibuix i la música -tocava el violoncel- "sempre amb una mica de mandra" assegurava.

Josep Pratmarsó mor a Barcelona l'any 1985.

AMB NOM I COGNOMS FRANCISCO ZAMORA MOLINA

JOAN GRANÉN

Fotografies cedides per la família Ferrer Zamora

Ens contem la seva vida les seves filles Catalina i Carmen, ja que ell, molt malalt, poc que té esma per parlar. El tenim al nostre costat, quiet, però ben segur que escoltarà atentament la nostra conversa.

En Zamora, que tothom coneix i respecta, va ser el primer immigrant que va arribar a Mont-ras fa més de 70 anys procedent de Palomares a la província d'Almeria.

En Francisco havia nascut l'any 1920 i era el fill més gran de la segona dona amb qui s'havia casat el seu pare. Tenia uns germans més grans que ell, fills de la primera dona, que negociaven amb bestiar: cavalls, vaques, cabres..., que en Francisco des de ben petit de 7 o 8 anys i fins que va ser gran va pasturar. En complir 18 anys, durant la guerra civil va ser cridat a incorporar-se a l'exèrcit. Després de tres mesos en un camp de reclutament, a Còrdova, va lliurar-se del servei per ser fill de viuda i amb germans més petits. Va ser aleshores que va decidir independitzar-se i guanyar-se la vida pel seu compte. Amb aquest propòsit va emigrar cap a Catalunya on va treballar una temporada a la comarca del Ripollès.

Com va ser que vingués a Mont-ras?

Algú li va parlar que aquí tindria feina i va optar per provar-hi sort. Els primers temps va treballar a les mines de barita, i després de comprar per 7.500 pessetes la casa al pati de l'església on hem viscut sempre, va anar a Palomares a buscar la seva mare, els seus germans més petits, la seva xicota -la Patrícia- i quan la Joana una veïna, cega, i molt amiga de la mare, es lamentava que marxarien tots i ella es quedaria sola i desvalguda, el pare va decidir endur-se-la també cap a Mont-ras. El pare és així: decidit, comprensiu i altruïsta.

Com van ser els primers temps de viure a Mont-ras?

Els pares per qüestió de papers, pura burocràcia, no es van poder casar fins al cap d'uns anys d'arribar a Mont-ras; mentrestant havia nascut la Catalina que, amb dos anys, diu, recorda que estava molt contenta de poder anar al casament dels seus pares.

El pare anava a bosc a fer rabasses, a collir pinyes, i a fer llenya i carbó, que la mare després anava a vendre-ho

a Palafrugell. Era normal i típic veure la mare amb un carretó o carregada amb un cove damunt del cap i un cistell a cada mà, tant a l'anada portant la mercaderia per vendre, com a la tornada amb la compra per a la família. Exactament igual quan de la mateixa manera anava a rentar la roba al safareig de cal Duc.

Més endavant, el pare va començar a treballar en una pedrera de Platja d'Aro on hi anava cada dia amb bicicleta

Com va començar el negoci dels pous?

Al cap d'un temps es va associar amb el seu oncle Francisco, (en Zamora del carrer de Palamós) i junts van iniciar aquest negoci, fins que l'oncle es va jubilar. El nostre pare tenia un do especial per encertar on hi podia haver aigua subterrània i poquíssimes vegades s'havia equivocat. Es veu que era geòleg o zaborí innat. L'empresa va prosperar molt aviat, van anar tenint més treballadors i després de deixar, per poc pràctics, els pics i les pales, van començar a utilitzar compressors,

retros i camions, maquinària pesant, amb la qual es feia molta més feina amb més comoditat i en molt menys temps mentre ell, primer amb bicicleta i després amb moto, recorria els pobles del Baix Empordà i de les comarques veïnes, visitant possibles clients i contractant la construcció de pous.

No hauria estat més còmode anar en cotxe que amb moto?

El pare no va conduir mai cotxe. L'apassionaven les motos i com més potents millor. El recordem amb el seu casc muntat a les motos en què només de puntetes li tocaven els peus a terra.

Era propietari també de la pedrera de Morena?

Primer la tenia llogada; més endavant la va comprar al seu propietari, un germà de mossèn Bas. De la pedrera i durant molts anys en van extreure moltíssima pedra per a la construcció, quan de sobte en va sorgir una deu que va acabar formant una gran bassa de molts metres de fondària. Fou aleshores que el departament de Medi Ambient de la Generalitat va fer parar l'excavació i l'extracció de pedra.

Després va morir la seva esposa.

Sí, va morir sobtadament als 44 anys, després d'haver-hi tingut, amb ella, quatre fills, Catalina, Francisco, Carmen i Teresa. No s'esperava ningú que morís tan jove, i molt menys nosaltres que la coneixíem plena de vida i fortalesa. Va ser cosa de molt poques hores. Recordem que la nit abans havien estat a la Festa Major de Palafrugell.

I es va tornar a casar.

Sí, amb la nova esposa, la Isabel, que també va morir al cap de poc temps, deixant una altra filla, la Patrícia, de pocs mesos, que la Carmen, ja casada i el seu marit, es van afillar. La nena, que era més petita que alguns dels seus nebots, sempre els va tenir a ells com a pares, mentre al seu pare vertader li deia que no s'enfadés però que per a ella era l'avi. Va viure amb ells fins que als 27 anys es va casar i els va deixar per començar una nova família.

Quina relació tenien amb els immigrants que anaven arribant.

Com que la nostra casa era molt gran, els pares els llogaven alguna habitació amb dret a cuina, on es feien el menjar, encara que després se l'enduien per menjar-lo a les seves estances. Aquesta situació no va durar gaire, potser uns cinc o sis anys. De totes maneres el

nostre pare sempre va procurar ajudar-los si algun ho necessitava. Deu ser per això que té tants amics. A més a més, com que la casa en tenia una altra d'annexa, més petita, també la llogaven als nouvinguts.

Com era el seu pare amb la família?

Doncs molt afectuosos. Recordem que, cada matí el pare amb un cabàs s'enduïa a la feina el menjar per a tot el dia, i quan tornava, al vespre, nosaltres, de petites, el primer que feiem era remenar-li el cabàs per veure què ens havia portat. Sempre ens hi havia deixat alguna llaminadura que nosaltres consideràvem com el regal més preuat.

A casa sempre havíem tingut un petit ramat de cabres, que les nenes anàvem a pasturar, cosa que, després i fins que es va morir, també feia el sogre de la Carmen. De les cabres n'aprofitàvem la llet i els cabridets que anaven naixent. Malgrat que sovint algun veí proposava al pare de comprar-n'hi algun, no havia acceptat mai l'oferiment: No, els cabridets eren per a la família que, reunida al voltant d'una gran taula en què hi cabien més de trenta persones, ens els menjàvem rostits a la brasa, fent-hi una gran festa familiar. Al pare sempre li havia agradat molt la gresca. La nit de Nadal de cada any, la casa s'omplia de veïns perquè sabien que a casa d'en Zamora hi havia festa assegurada. Al pare li agradava molt cantar, tenia bona veu hi ho feia molt bé. Creiem que era la seva vocació frustrada.

Avui l'avi Zamora està molt malalt, té 89 anys, però encara que sembli que no hi sigui, és evident que escolta i pensa. En acomiadar-me d'ell va fer un moviment amb la mà que vaig entendre que me la volia donar, l'hi vaig agafar amb les meves dues mans i, efectivament, vaig notar una suau, però llarga, pressió. Segur que no es va perdre ni un mot de la conversa que, parlant d'ell, havia mantingut amb les seves filles.

El dia 13 d'aquest mes de desembre ha mort en Francisco, el primer immigrant que va acollir Mont-ras, on ha deixat desenes d'amics que ben segur el trobarem a faltar. Reposi en pau.

**INTEGRAL DE POLIURETÀ
COSTA BRAVA
INJECCIÓ I PROJECCIÓ**

Polígon Industrial - c/ Mestral, nau 2 - 17253 MONT-RAS
Tels. 972 611 752 - 660 543 555 - Fax 972 611 752

www.fcocarrasco.com
info@fcocarrasco.com

fco. Carrasco
PINTURA i
DECORACIÓ

Polígon Industrial - c/ Mestral (nau 2) - 17253 MONT-RAS
Tels. 972 611 752 - 660 543 555 - Fax 972 611 752

www.fcocarrasco.com
info@fcocarrasco.com

**TECNO METALL
P. BRIERA S.L.**
TREBALL DE XAPA AMB CNC
INOXIDABLES, FERRO, COURE, ALUMINI, ...

Av. de Palamós, 22 A
17253 Mont-ras [Girona]

Tel. 972 30 05 50
Fax 972 30 05 54

**SA
BUCADILLERIA**

c/ Torres Jonama, 53
Tel. 972 308 523
17253 Mont-ras

Esmorzars
Pa
Entrepanes
Queviures

**SERRALLERIA
ALSINA**

C/ Torres Jonama, 60
Tel. + Fax: 972 30 29 96

17253 MONT-RAS

Electricitat - Fontaneria
Calefacció - Aire Condicionat
Regs Automàtics

TONI PENIZA

Tel. 619 07 13 70
C/ Ramon Muntaner, 22 - Residencial Begur

TECOMAC

Venda, reparació i lloguer
de maquinària.
Jardineria, forestal i de l'horta

Marc Ribot i Roqué

Tel. 972 30 78 03
Mòbil 629 75 75 80

C/ Sant Pere, 57
17200 Palafrugell

HONDA **Husqvarna**
ECHO **pasquali**

MÓN MENUT

TESTOS I FLORS DE TOTS
COLORS!!!

ISABEL ANTÚNEZ

No m'estripeu ni em llenceu! - Diu el paper de regal.

Us proposo elaborar aquestes originals flors reutilitzant els papers d'embolicar els regals de Nadal. En podeu fer tantes com vulgueu. Les poseu en aquest bonic test fet amb una ouera de cartró o plàstic i les podeu regalar a les àvies, als amics, als pares, etc. Ja veureu com els hi agradarà. Això sí, feu servir la vostra imaginació, decoreu les flors, pinteu el test, utilitzeu purpurines... poseu 3, 4 o 6 flors, no n'hi haurà cap d'igual.

Materials: ouera, papers de regal, canyetes o pals de gelat, cola i tisores

Passos a seguir:

1 Enganxeu dos trossos de paper de regal. Recordeu de deixar un tros sense enganxar ja que serà on posarem la canyeta.

4 Poseu les canyetes o els pals de gelat entremig dels dos papers i poseu cola perquè quedi ben enganxat.

2 Dibuixeu diferents formes de flors i feu una plantilla, les resseguíu amb un retolador en el paper de regal.

3 Retalleu les plantilles.

5 A les oueres podeu posar plastilina, o paper de xarol o cel·lofana perquè les flors quedin enganxades i no es moguin.

BUTACA

CINEMA I IMMIGRACIÓ. ANYS 40,50 I 60

SUE CAAMAÑO

Anys 40

En la més immediata postguerra, es va reprendre el moviment migratori, que ja existia des de principi de segle. Aragonesos, valencians, murcians, els primers andalusos —d'Almeria, sobretot— ja havien arribat a Catalunya abans de la guerra civil.

Als anys 40, bona part dels motius per a l'emigració de principis de segle van reaparèixer i es van convertir en encara més peremptoris. Les males condicions de vida eren l'impuls més evident.

Però en un període en què aquestes males condicions —fam, malalties— s'estenien per tot el país, cal trobar explicacions complementàries per la fugida. Passar gana era igualment probable a tot arreu i la tradicionalment rica i desenvolupada Catalunya de tota l'edat contemporània havia quedat transformada, per obra i gràcia del Règim Franquista, en un niu de misèria.

Per què, doncs, desplaçar-se cap a Catalunya, a patir gana igualment?

Una de les raons fou la depuració constant de les persones en funció de les seves actituds polítiques anteriors. Començar en un altre lloc on ningú no el conegués, els permetia estar menys exposats a les dures represàlies que

patien tots els “rojos” en la postguerra. Era la única alternativa, i les grans ciutats es van convertir en el lloc perfecte per aconseguir aquest anonimat.

Anys 50

A la fi de la Guerra Mundial el franquisme va quedar sotmès a l'aïllament internacional, i el règim no va tenir mes remei que fer veure que s'anava acomodant a la nova situació europea. España necessitava trencar l'aïllament internacional i augmentar les seves divises.

Tot i aquest inici d'obertura a l'exterior, la gent senzilla continuava vivint amb moltes dificultats, amb un economia endarrerida i sous molt baixos, treballant jornades de 12 hores i completant els ingressos familiars amb el treball de dones i nens.

En aquests anys, 2.000.000 d'espanyols varen marxar a treballar cap a Europa.

La història del cinema, que ha reflectit des dels seus inicis els drames humans de la societat, entre ells la necessitat de deixar la pròpia terra per sobreviure, ofereix alguns exemples, tot i que pocs, degut a la manca de llibertats_ la d'expressió especialment, que va caracteritzar els quaranta anys de franquisme.

Bienvenido, Mister Marshall, de Berlanga, avalada pels premis rebuts en el Festival Internacional de Cinema de Cannes, parla en to de sàtira i crítica soterrada, de la situació política i econòmica d'Espanya en l'època del rodatge, fet inèdit en la filmografia espanyola fins a aquell moment.

Berlanga retrata també la inicial política d'obertura del règim franquista cap als països estrangers, principalment els EUA. Són els anys que el govern dels Estats Units posa en marxa el Pla Marshall per a reconstruir l'Europa occidental de postguerra, ajudes de les quals Espanya va quedar al marge.

“Bienvenido Mister Marshall” és una pel·lícula que no només no ha envellit, sinó que avui és més saludablement incòmoda que fa cinquanta anys.

Surcos (1951) de Juan Antonio Nieves Conde narra les vicissituds d'una família rural tradicional a la gran ciutat, la necessitat d'alguns dels membres de la família de rela-

cionar-se amb el món de l'estraperlo, la pèrdua dels valors tradicionals...

La pel·lícula va ser censurada per representar el fenomen de l'emigració rural com un fet comú a tot el país.

Anys 60

España estrena “**El Plan de Estabilización**” que comporta, com a conseqüència, la disminució de la necessitat de jornalers al camp. Aquesta manca de llocs de treball va obligar moltíssimes persones a emigrar cap a les ciutats. Tan rotund va ser aquest moviment migratori, que se'l coneix com a l'èxode rural dels anys 60.

Un percentatge molt important de l'emigració rural va tenir com a destí les ciutats de Barcelona (més de 400.000 immigrants), València, Madrid i Bilbao, i també Europa.

Un franco, 14 pesetas, de Carlos Iglesias, narra una història d'uns espanyols emigrants a Europa, als anys 60. L'entrada sense papers, el desconeixement de la llengua, les dificultats d'adaptació, la necessitat de sobreviure,... la pel·lícula ajuda a desmitificar uns quants tòpics que provenen de l'escarransida història oficial sobre l'emigració que fins fa no gaire teníem. Descriu també un altre fet important, el desencís en el moment de retornar al seu país.

Quan tornen, el país que troben els sembla brut, miserable, pobre,... res en ell concorda amb la imatge que, fruit de la nostàlgia, havien anat fabricant en el seu record.

La pel·lícula posa en evidència com l'immigrant, de fet, està permanentment atrapat en el trajecte entre el seu lloc d'origen i el seu lloc de destí. L'immigrant ho és a l'arribar, i ho continua sent de per vida, fins i tot quan retorna al seu país.

La piel quemada (1967) de José María Forn, plasma amb un realisme absolut el patètic subdesenvolupament

econòmic i cultural espanyol de l'època, el caciquisme i la immigració a Catalunya.

El tren de la memòria, de Marta Rivas i Ana Pérez, és un meravellós documental que retrata l'èxode dels dos milions d'espanyols que van buscar la prosperitat a Europa en els anys seixanta.

Se'n van anar per a uns mesos, es van quedar trenta anys. El tren de la memòria ens retorna la nostra memòria, fins i tot la dels que, tot i encara no haver nascut llavors, acumulen imatges tan nítides com si les haguessin viscut.

Aquest documental ens recorda, com diu Cayetana Guillén, que fa menys de 50 anys érem nosaltres qui reagrupàvem la nostra gent en un país desconegut, qui enviàvem divises i mil cartes d'amor, qui subjectàvem els fonaments d'un país, que queia a trossos de vergonya i de desesperació.

El tren de la memòria ens recorda qui som, d'on venim, i fa inexplicable cap a on anem.

JABONES TER, S.L.

productos químicos de limpieza

C/Mas Resplandis, 7
Esclanyà (Girona)

jabonester@xarxacontrol.es

T. 972 612 426 - F. 972 612 462

ESPORTS

EVA GARCIA NAVARRO

IRENE GENÍS

Fotografies cedides per la família García Navarro

"La peke" mont-rasenca del futbol

L'Eva té 16 anys i estudia a l'Institut Baix Empordà de Palafrugell. L'Eva també coneguda com "la peke" és una noia que d'entrada sembla molt tímida però a mida d'anar passant l'estona i fent l'entrevista es veu l'entrega i la passió que té pel futbol i que aquesta no és de fa quatre dies.

Des de quina edat jugues a futbol?

Des dels 5 anys.

Per què vas triar l'esport del futbol i no un altre?

Aquell temps la mare treballava a Platja d'Aro i quan jo sortia de l'escola el pare em venia a recollir i com que ell treballa a la brigada de l'Ajuntament i anava a netejar els vestuaris del C.E. Mont-ras, mentre jo l'esperava sempre em deixaven una pilota i veia com la resta de nens entrenaven. Un dia vaig dir al pare que m'agradaria jugar a futbol. A ell li va semblar bé, va parlar amb en "Filo" que era l'encarregat del futbol dels menuts i en ser acceptada vaig començar la meua trajectòria futbolística.

Quantes hores a la setmana dediques a l'entrenament?

Hi vaig dues hores dos cops per setmana i quan hi ha lliga cada cap de setmana tenim partit.

En quin equip jugues actualment?

Actualment jugo a l'equip Cadet Juvenil de la U.E L'Estartit.

Has jugat en altres equips?

Si. Com ja he dit la meua trajectòria futbolística la vaig començar aquí al poble amb el C.E. Mont-ras a la categoria de Futbol 7, després també he jugat al C.F Palafrugell també a la categoria de Futbol 7, al Girona F.C. a la categoria Primera Catalana i on jugo actualment és la U.E L'Estartit amb qui vaig començar a la categoria nacional però ara estic a la categoria de Cadet Juvenil. A

part d'aquests equips amb 14 anys vaig ser seleccionada i vaig jugar amb la selecció catalana gironina.

Pots combinar bé els estudis amb els entrenaments i partits?

No hi tinc cap problema, al contrari, si algun dia toca entrenament i l'endemà tinc exàmens o molta feina, sempre avisant i amb el permís del "míster" no vaig a l'entrenament.

Què et diuen la família i els amics pel fet que practiques un esport que majoritàriament és de nois?

Des del primer dia he tingut el suport incondicional dels meus pares, on vaig jo, ells m'acompanyen sempre, fins i tot ara el meu pare és l'actual delegat de l'equip. I a les amigues els agrada, elles també vénen a veure'm en els partits que jugo.

SELECCIÓ SUB-16
GIRONA
5 de Juny de 2008

I els nois i companys què et diuen quan saben que jugues a futbol?

Res, ells no ho troben estrany. Recordo que quan anava a escola a Mont-ras de ben petita per jugar a l'hora del pati fèiem una fila els que volíem jugar a futbol i cada grup anava triant els seus jugadors, jo sempre era de les primeres escollides abans que altres nens del grup.

Has estat en molts de llocs en alguna competició?

He estat per tot Catalunya.

El futbol és un esport car?

Hi ha altres esports més cars que el futbol, en el meu cas paguem un quota per temporada i el club et proporciona la roba, però ens hem de comprar les botes per jugar i jo vaig a dos parells per temporada i unes bones botes no són gens barates.

Quin altre esport t'agradaria fer?

Surf és un esport fantàstic. M'agrada molt la platja i l'aventura.

Un esportista de referència que t'agradi?

El jugador de futbol "Saviola". Per a mi és un gran referent.

Una anècdota divertida:

Quan jugava al Palafrugell era un partit de semifinals d'un torneig de Futbol 7, doncs a una jugadora de l'equip contrari que era una mica refeta i sempre corria amb les cames obertes li vaig passar per entre les cames i vaig marcar un gol.

Una anècdota per oblidar:

Quan em vaig lesionar per primera vegada, m'ho vaig fer jo sola, vaig xutar la pilota amb la mala sort que em vaig girar el genoll.

Un bon record:

La segona temporada que vaig estar al Girona F.C.

Un objectiu:

Allà on pugui arribar, si és possible a la Súper Lliga Femenina.

Una il·lusió:

Tot i ser una gran culé m'agradaria arribar a jugar a l'equip femení de l'Atlètic de Madrid, per a mi un dels millors equips femenins d'Espanya.

I per acabar l'entrevista, tot i que ja ens has donat una pista, una pregunta obligada: De quin equip ets?

Del Barça.

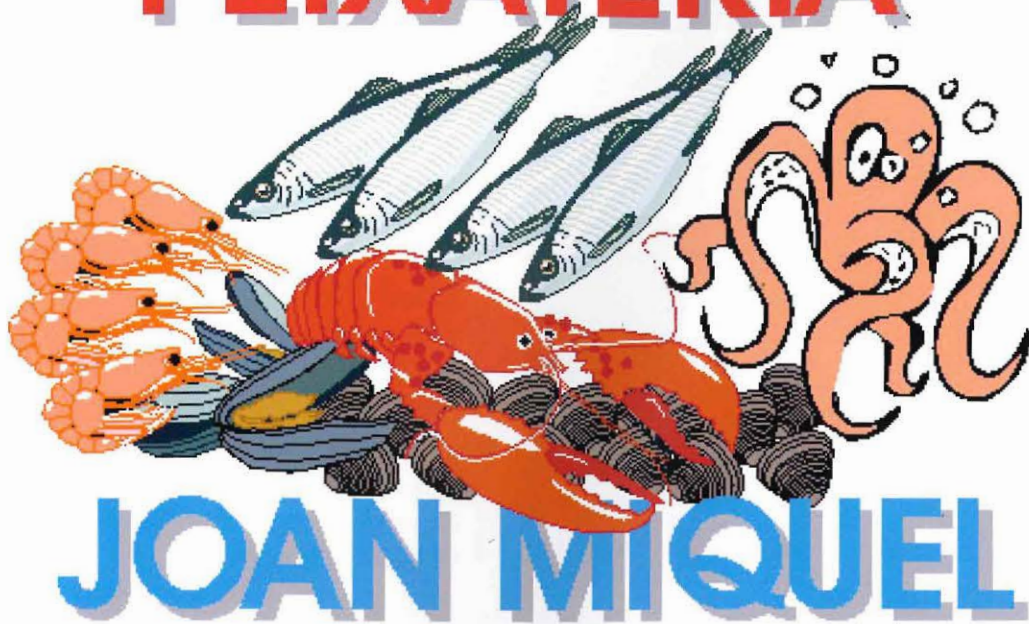
Palmarès:**TEMPORADA 2002-2003 AL C.F PALAFRUGELL**

Trofeu a la jugadora més goleadora "pitxixi".
Aquella temporada vaig marcar 96 gols.

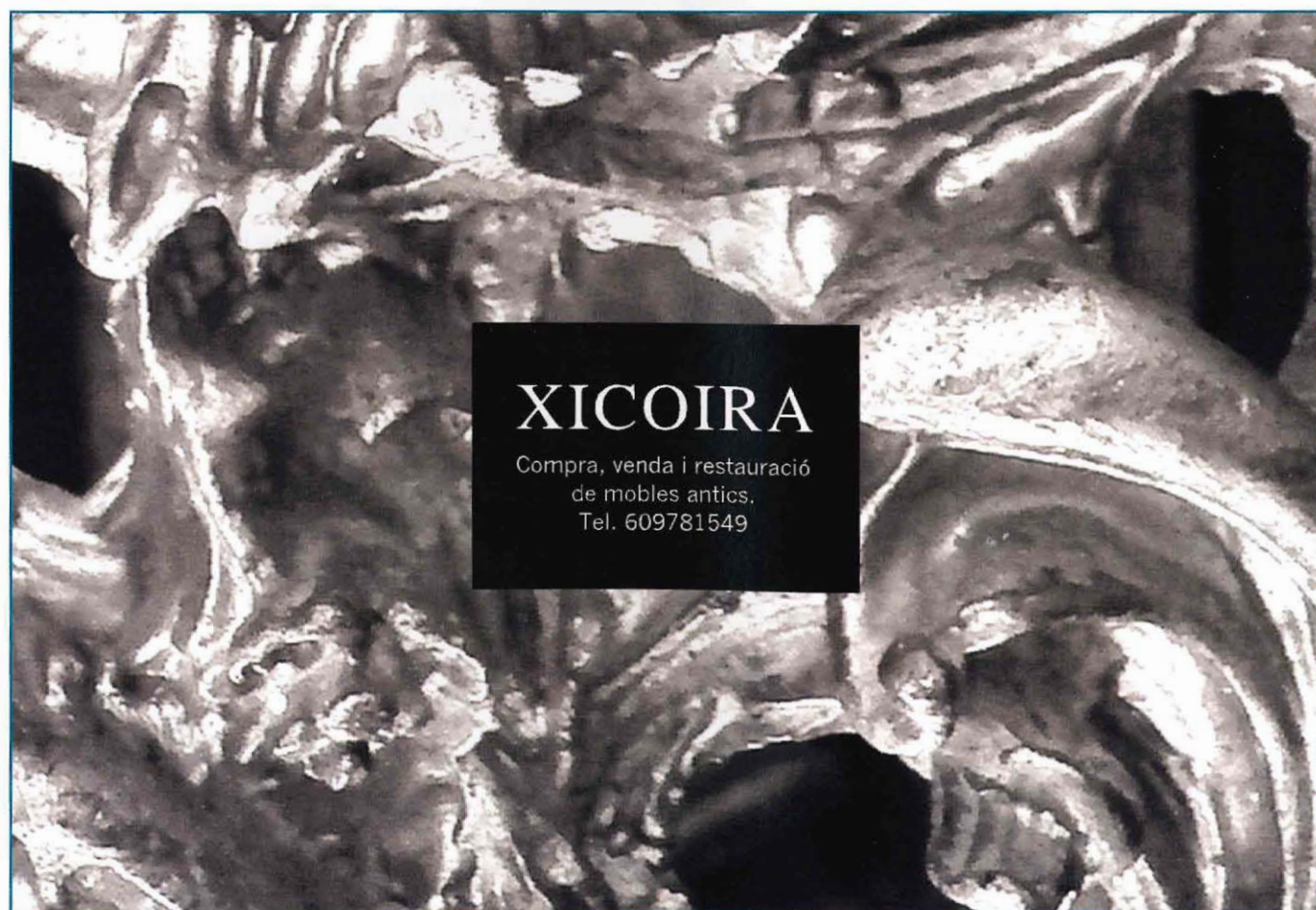
TEMPORADA 2004-2005 AL GIRONA F.C

Guanyadores de la lliga de futbol 7
Semifinalistes de la Copa Generalitat

PEIXATERIA

Mercat Municipal de Palafrugell
Tot tipus de peix de la costa i marisc per encàrrec
Telf: 686.41.53.97

XICOIRA

Compra, venda i restauració
de mobles antics.
Tel. 609781549

SALUT

L'EMBARÀS MÚLTIPLE: BESSONS IDÈNTICS I BESSONS DIFERENTS

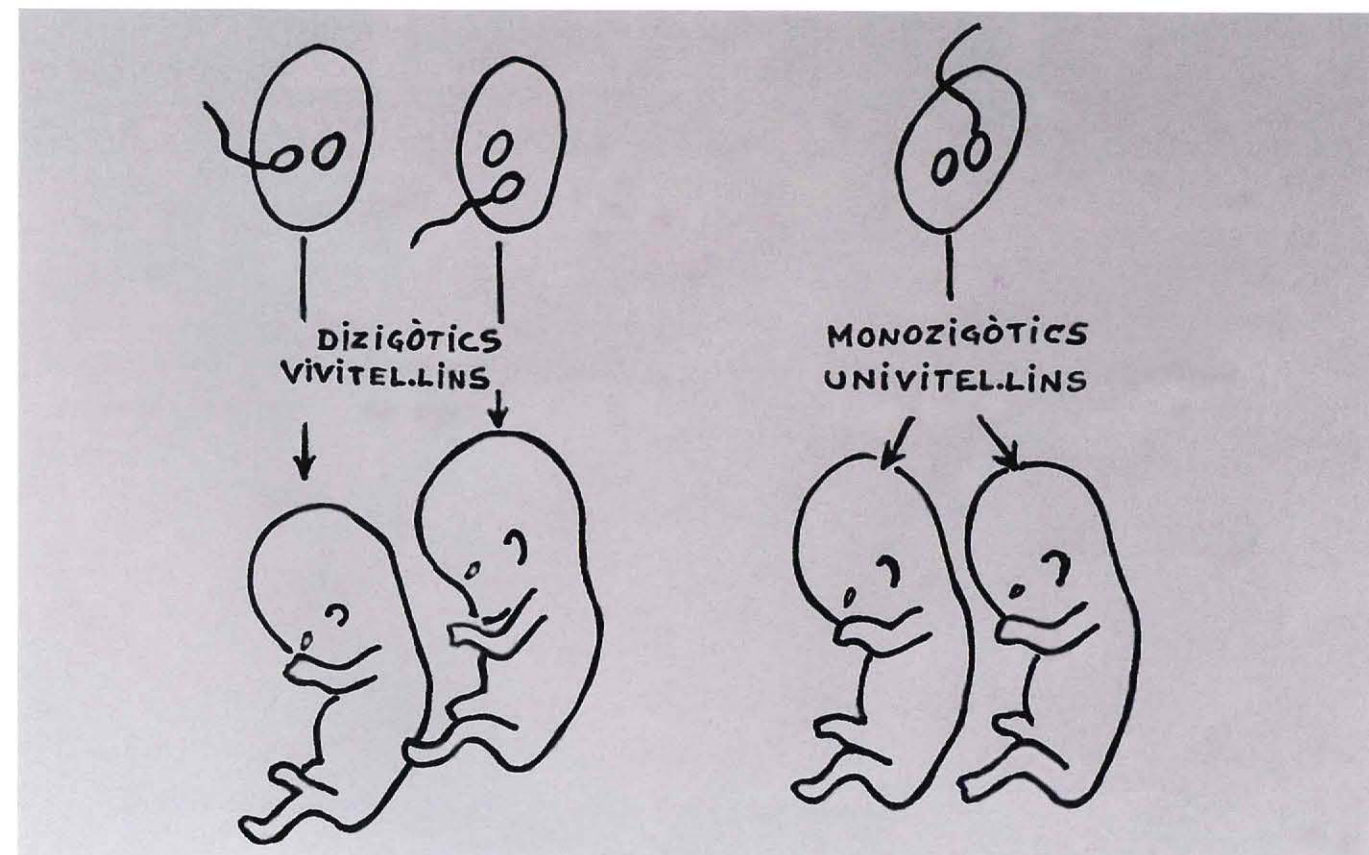
DRA. ALBA GONCÉ. Ginecòloga.

En l'espècie humana el més habitual és que les gestacions siguin d'un sol fetus produït a partir de la unió d'un òvul amb un espermatozoide. L'úter matern pot així donar cabuda a un ésser que necessita 9 mesos de maduració i una certa grandària per a assolir la suficient maduresa per sobreviure a l'exterior.

Les dones en el decurs del seu cicle menstrual ovulen produint un únic òvul, però ocasionalment se'n produeix més d'un, donant la possibilitat d'una doble fecundació i per tant d'un embaràs amb dos fetus, que en aquest cas seran bivitel·lins o dizigòtics, és a dir, bessons diferents. Aquests tipus de bessons tindran tantes semblances i diferències com les que tenen dos germans i seran del mateix sexe o de sexe diferent. S'ha vist que hi ha certes circumstàncies que afavoreixen que les dones tinguin ovulacions múltiples: l'edat avançada, factors ètnics (els bessons són molt freqüents en alguns països africans com Nigèria i ho són molt poc en ètnies de l'extrem orient i, dins d'Europa, són més freqüents entre els escandinaus que

entre les poblacions mediterrànies) i també pot haver-hi certa predisposició familiar. Les gestacions de bessons diferents o bivitel·lins, sempre tindran dues placentes i dos sacs amniòtics, un per a cada fetus i això els dona menys risc de complicacions.

El segon tipus de bessons, molt menys freqüent, és el cas dels bessons univitel·lins o monoigòtics. Es tracta d'un fenomen casual que succeeix aproximadament en una de cada 250 gestacions i que no està sotmès a factors com ara l'edat materna, l'ètnia o els antecedents familiars. Un cop ja fecundat l'òvul per l'espermatozoide, es produeix una divisió accidental que dona lloc a dos embrions idèntics, sempre del mateix sexe i amb el mateix material genètic, és a dir, aquells bessons que de més grans es confonen. Quan aquesta divisió té lloc molt inicialment, durant els 3 primers dies després de la fecundació, cada bessó tindrà la seva pròpia placenta i el seu propi sac amniòtic ja que en aquest moment aquestes estructures encara no s'han format. Però quan aquesta divisió es produeix més enllà

del quart dia, que d'altra banda és la situació més freqüent, els dos fetus hauran de compartir la placenta i això farà que l'embaràs pugui tenir moltes més complicacions que es veuran agreujades si a més a més els dos fetus han de conïure dins del mateix sac amniòtic. La situació més extrema d'aquest fenomen és la divisió de l'òvul fecundat molt tardana, més enllà dels 12 dies, que dona lloc a bessons siamesos que comparteixen també estructures corporals (el cap, el tòrax, l'abdomen...).

Hi ha una fórmula clàssica, la fórmula d'Hellin, que diu que els embarassos de bessons (sense distingir si són uni o bivitel·lins) tenen una freqüència d'una per cada 80 gestacions, que els embarassos triples una de cada 80 x 80 i així successivament. Això no obstant ha canviat molt en el nostre entorn els darrers anys on les gestacions múltiples són molt més freqüents. A Catalunya, per exemple, l'any 2000 van representar el 4% de totes les gestacions, és a dir, quasi 4 vegades més del que seria d'esperar. I a què es degut això? Bàsicament a l'endarreriment de la maternitat. Per una banda, com veiem abans, l'edat materna avançada condiciona un major nombre d'embarassos múltiples espontanis però també, i sobretot, una disminució de la fertilitat en la dona. Val a dir que la fertilitat masculina ha disminuït també els darrers anys, però en aquest cas no és degut a l'increment de l'edat paterna que no condiciona

tant la fertilitat, sinó sobretot a factors ambientals. Avui en dia sortosament han avançat molt les tècniques de reproducció assistida: d'una banda hi ha els tractaments d'inducció de l'ovulació que produeixen ovulacions múltiples i per tant més bessons bivitel·lins i d'altra banda hi ha les tècniques de fecundació "in vitro" on per aconseguir una major taxa d'embarassos, sovint es transfereix més d'un embrió a l'úter matern.

I quines complicacions tenen els embarassos de bessons? La complicació més freqüent, degut a la distensió uterina produïda per la presència dels dos fetus, és la prematuritat i en el cas, molt poc freqüent afortunadament, que es tracti d'una gestació amb més de dos fetus, el risc d'un part preterm és enorme.

És important que l'embarassada pugui fer un repòs adequat, sobretot els darrers mesos de la gestació i que segueixi els consells del metge i de la llevadora. En les gestacions univitel·lins amb una única placenta, a aquest risc de prematuritat se n'hi afegeixen d'altres, degut a la necessitat de compartir la placenta entre els dos bessons. Això pot donar lloc a un desequilibri important entre la circulació dels dos fetus que requereixi un tractament quirúrgic agressiu i urgent, però per a aquests casos Catalunya disposa d'unitats hospitalàries especialitzades on aquest tractament es pot dur a terme.

FEM L'EQUIPATGE ÍNDIA

PATRICIA FERRER

L'Índia és una república federal situada al sud d'Àsia, que comprèn, juntament amb Pakistan i Bangladesh, el denominat subcontinent indi. És el segon país més poblat del món (després de la Xina) i el setè més extens. Limita al nord amb Nepal i Butan, al sud amb l'Estret de Palk i el golf de Mannârm, a l'oest amb el mar Aràbic i Pakistan, i a l'est amb Myanmar (antiga Birmània), el golf de Bengala i Bangladesh.

És més un continent que un país pròpiament dit per la seva extensió, però sobretot per la seva gran diversitat de grups ètnics, llengües, creences, i costums. És difícil trobar al món un altre país que pugui oferir aquesta enorme varietat, per aquesta raó, es poden fer diversos viatges a l'Índia sense por de repetir.

Nosaltres vam escollir començar per l'Índia més típica, el nostre viatge va transcórrer pels estats del Rajasthan, Madhya Pradesh i Uttar Pradesh.

El primer contacte amb l'Índia el vam tenir a Delhi, la capital, on aterràrem de matinada i només sortir de l'aeroport Indira Gandhi, ja ens vam trobar amb el primer impacte de veure com les vaques dormien o buscaven menjar entre els munts d'escombraries i on davant de les portes dels comerços, a aquelles hores tancats, s'hi podien veure grups de gent dormint al carrer, realment increïble.

A Delhi hi ha dues zones ben diferenciades: New Delhi i

Old Delhi. Old Delhi va ser la capital de l'Índia musulmana entre els segles XVII i XIX, i és on trobem les mesquites, monuments i fortaleces enmig de carrers laberíntics i el caos generalitzat. New Delhi va ser construïda com a capital de l'imperi britànic a l'Índia.

Després de passar-hi dos dies, vam agafar el Tren AC 2 second tier per anar d'Old Delhi a Jaisalmer, que va sortir amb tres hores de retard i després de gairebé 24 de viatge, arribem a aquesta ciutat on comencem la nostra ruta pel Rajasthan.

Puntualització: la xarxa de ferrocarrils de l'Índia és una de les més grans i saturades del món. Agafar un tren a l'Índia és tota una experiència. En general circulen molt lents i els horaris de sortida es respecten poc. També es recomana que per a trajectes llargs es reservi el bitllet amb suficient antelació i adequar per a cada trajecte la classe en la que més convé viatjar.

Jaisalmer també és coneguda com la "ciutat daurada" pel color que li donen les seves muralles en pondre's el sol. Una quarta part de la població encara viu dins la zona emmurallada del fort. Val la pena perdre's pels seus carrers laberíntics on hi ha grans temples Jainistes. A la part baixa i sortint de la ciutatella trobem magnífics Havelis o palaus construïts pels rics comerciants al s. XVIII, i l'estany Gadi Sagar.

PROTELEC

EMPORDA S.L.

Distribuidors de:

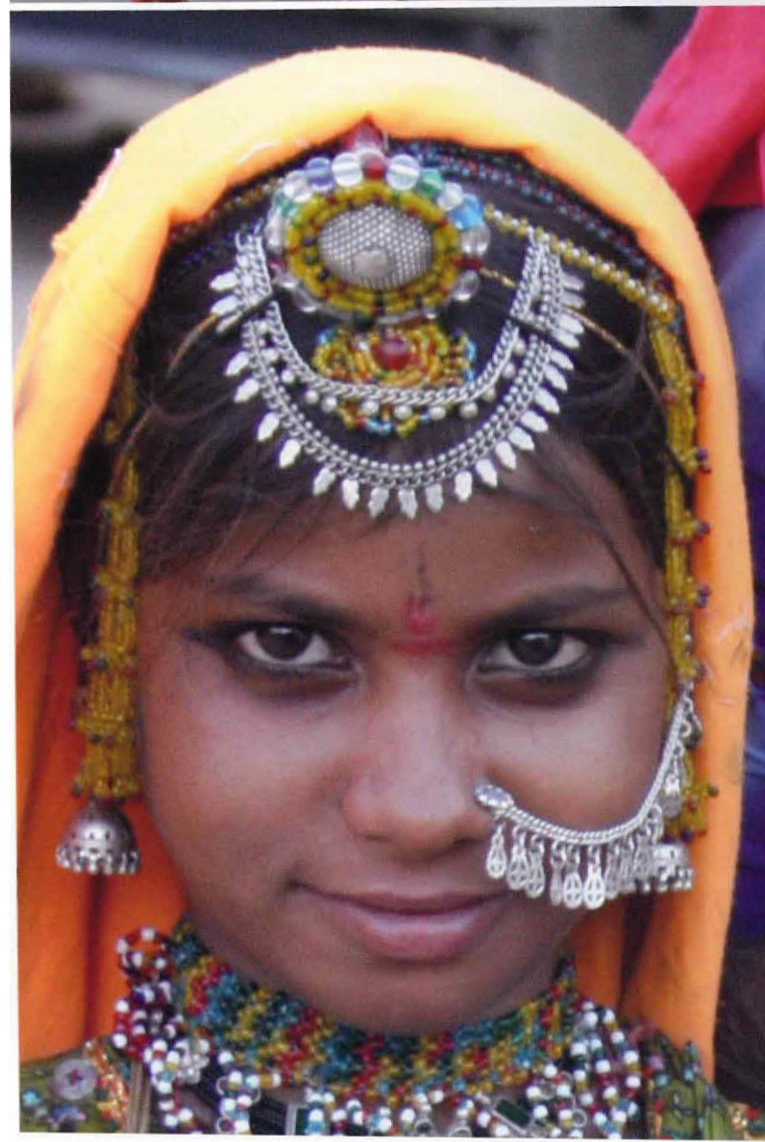
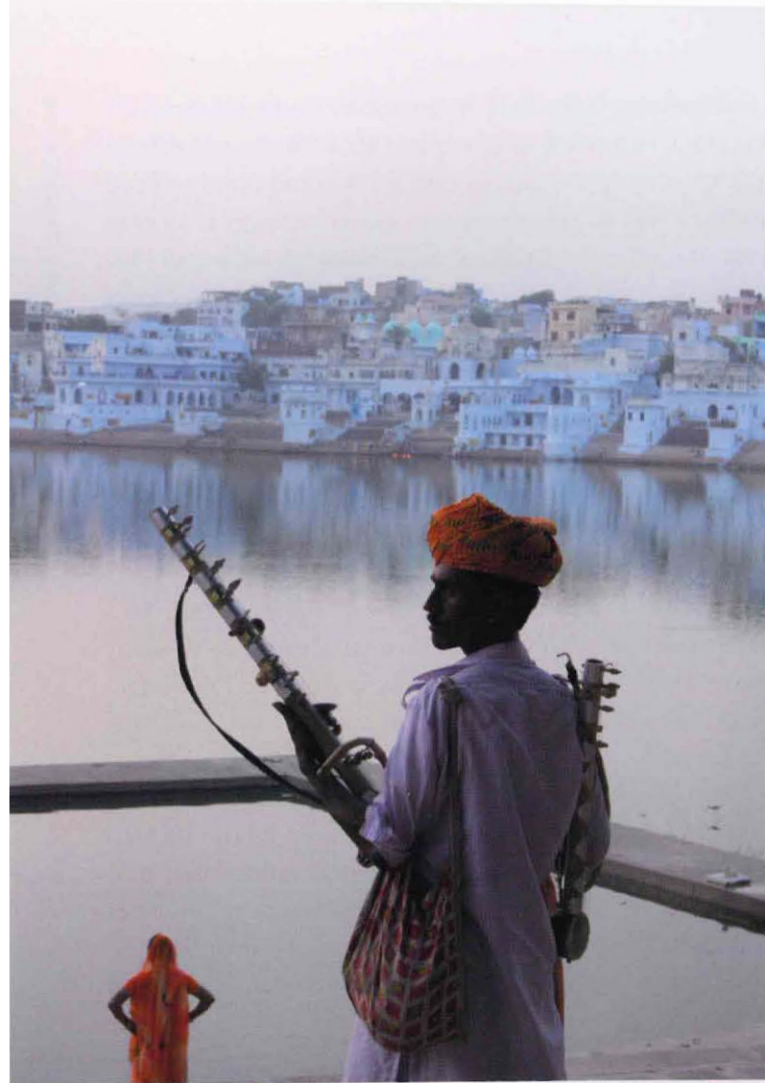
Tel.: 972.30.35.38
Fax: 972.30.23.38

protelec@protelec.es
www.protelec.es

Amb la col·laboració de:

Tel.: 972.30.60.77
info@rf2000.es

Tel.: 600.55.35.55
e-mail: prosat@telefonica.es

Un altre atractiu d'aquesta zona, que nosaltres no ens vam perdre, va ser un safari en camell pel desert del Thar, arribant fins a les dunes de Khuri, frontera amb Pakistan. Les postes de sol des d'aquest punt són autènticament meravelloses!

La següent ciutat que vam visitar va ser Jothpur o "ciutat blava". El predomini d'aquest color en moltes de les seves cases és degut al fet que la majoria d'elles pertanyen a Brahmanes que veneren bàsicament Krishra (que té el rostre blau) i aquesta tradició encara perdura avui dia.

És de visita obligada la Fortalesa de Mehrangarh del s.XV que es troba a 135m d'alçada dominant la ciutat. Aquest fort encara pertany al maharajà de Jothpur. També ens va resultar interessant passejar per la ciutat antiga on hi ha el Clock Tower i Sardar Bazar (mercats) on es veu l'autèntica vida índia al carrer.

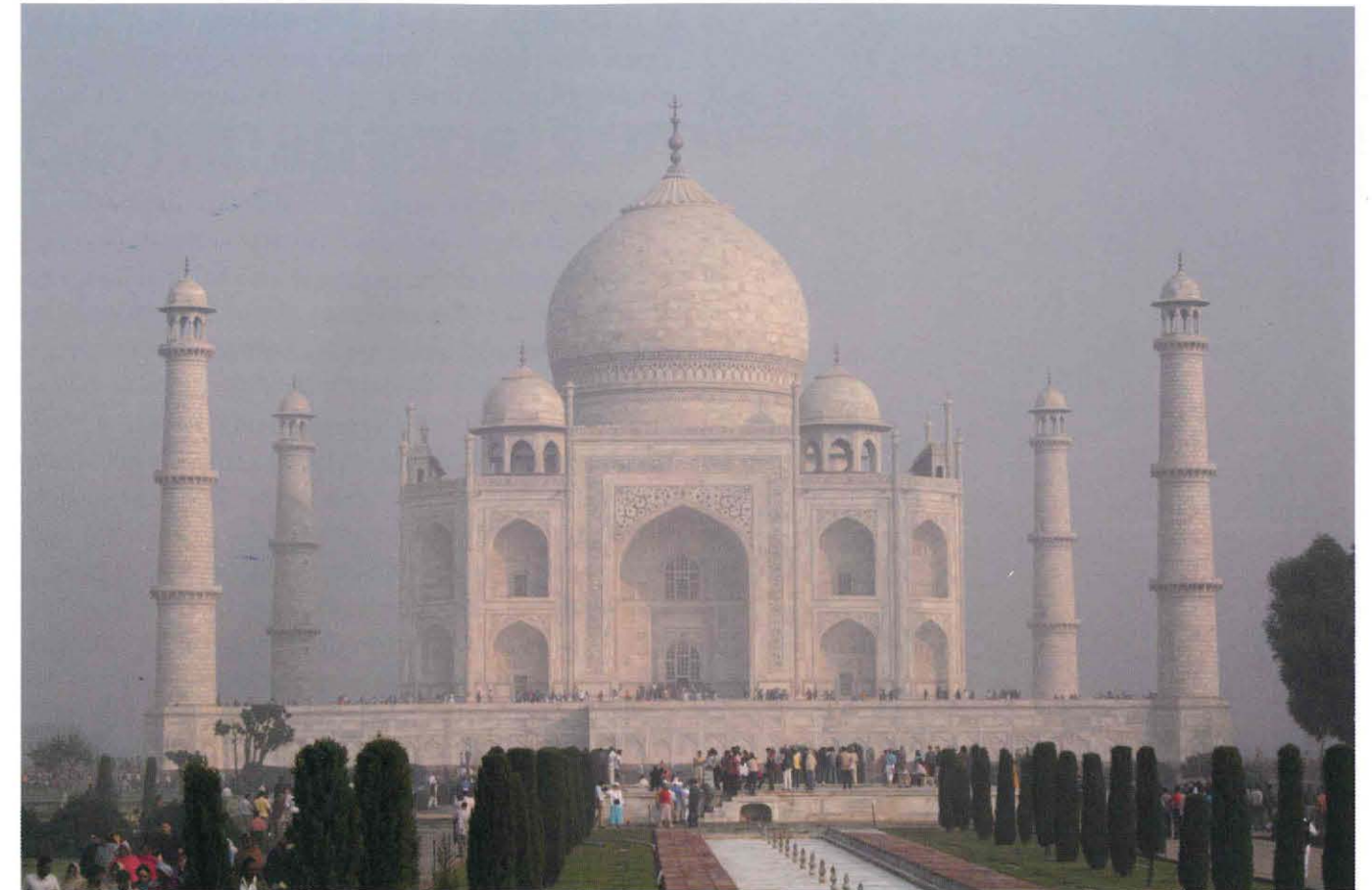
Seguint la nostra ruta arribem a la ciutat d'Udaipur o "ciutat blanca", considerada com la ciutat més romàntica del Rajasthan. A diferència d'altres ciutats índies, aquesta és molt més tranquil·la i la seva gent més simpàtica, on a més s'hi succeeixen nombroses escenes quotidianes com el moment de les oracions en els temples, les rentadores fent la bugada en els ghats vora el llac Pichola o les vaques passejant pels carrers estrets. A més compta amb el palau més gran del Rajasthan, el City Palace.

La propera parada la vam fer a Pushkar considerada la "ciutat sagrada", ja que és l'única ciutat on es venera Brahma, el Creador, el primer déu de la trinitat hindú.

Resulta molt interessant veure a la matinada el ritual de les ablucions que tenen lloc vora els ghats del llac que envolta Pushkar. Durant els nostres dies d'estada vàrem tenir sort de coincidir amb la major fira de camells de l'Índia que té lloc durant la lluna plena del mes de novembre. Nòmades del desert del Thar i camperols de la regió arriben vestits amb les seves millors gales per vendre i comprar camells. Tot un esdeveniment.

Des d'Ajmer vàrem anar cap a Jaipur, capital del Rajasthan, també coneguda com a la "ciutat rosa" per la coloració dels edificis de la ciutat vella. Jaipur és la ciutat més contaminada i caòtica del Rajasthan. D'aquí destacaria la visita al palau Hawa Mahal o Palau dels Vents del qual pràcticament només en queda la façana. La seva alçada i estructura, permetia a les dones observar el carrer sense ser vistes.

L'endemà mateix canviàrem la destinació cap a Agra (zona de Uttar Pradesh). Com que hi vam arribar al migdia, optàrem per dedicar la tarda a visitar la ciutat de Fatehpur Sikri o "ciutat fantasma", que va ser durant 14 anys del s. XVI capital imperial del gran emperador mogol Akbar, però fou abandonada 15 anys després de la seva construcció per manca d'aigua a la població.

A les quatre de la matinada del dia següent, ens vam llevar per ser ben d'hora a les portes del gran Taj Mahal (declarat patrimoni de la humanitat per la Unesco l'any 1983). És un dels monuments més cèlebres del món i el més visitat de l'Índia, construït entre 1631-1653.

La primera visió és al·lucinant: el mausoleu de marbre blanc apareix al fons d'un llarg jardí, flanquejat a un i altre costat per dos edificis de gres vermell, la mesquita i la seva rèplica. L'edifici principal té decorat a les seves parets versicles de l'Alcorà.

El monument està dedicat a l'amor que l'emperador Shah Jahan sentia per la seva esposa l'emperadriu Mumtaz Mahal, que va morir en donar a llum el darrer dels seus catorze fills.

D'Agra també val la pena visitar el seu Fort. Una gran fortalesa construïda al llarg del riu Yamuna amb poderoses muralles de gres vermell, palaus meravellosos de marbre, mesquites i grans jardins.

De camí a Khajuraho la propera parada la férem a Gwalior (Madhya Pradesh), amb l'objectiu de visitar el seu Fort que es troba dalt d'un turó al nord de la ciutat nova. A partir d'aquest punt i fins a l'entrada sud del fort, hi ha una carretera descendent al llarg de la qual trobem magnífiques escultures Jain, algunes de fins a 17 metres d'alçada.

A Khajuraho hi vam arribar després de passar una mala experiència en autocar que va durar set hores. Gent de

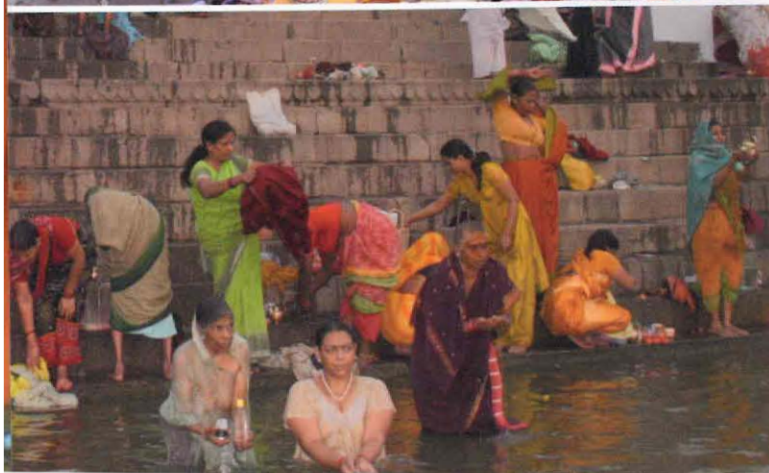
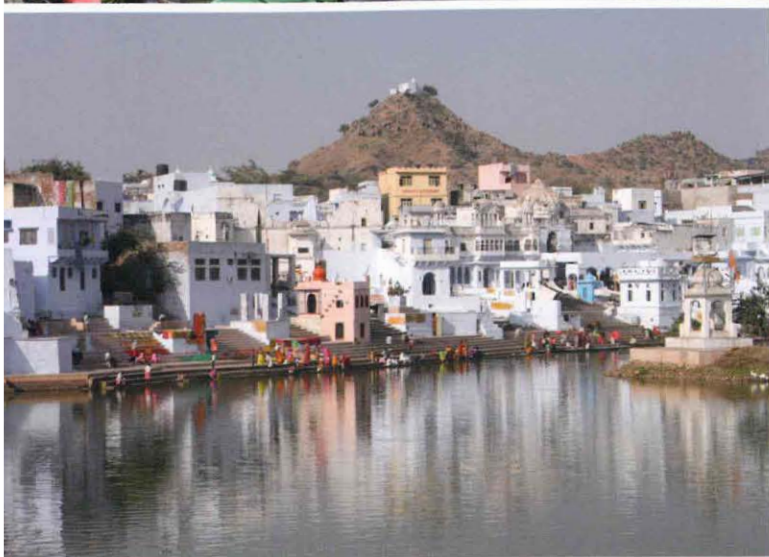
l'exèrcit que maltractava la gent del país perquè no els donaven prioritat a l'hora de pujar o prendre seient. Val a dir, que l'autocar anava ple a vessar!

L'atracció de Khajuraho és el conjunt de temples d'arquitectura indo-ària amb nombroses representacions esculpides a les parets exteriors dels temples, que tracten diversos temes com la vida dels reis i les reines, les divinitats, els guerrers, escenes de la vida quotidiana i escenes eròtiques, fins i tot de sexe explícit (amb posicions del kamasutra). La majoria dels temples daten dels s. X i XI i varen ser construïts durant la dinastia rajputa dels Chandela.

Khajuraho és un poble molt petit i pobre i caminar pels seus carrers resulta del tot interessant, a més és molt tranquil.

El nostre proper destí va ser Vanarasi que, per arribar-hi, havíem d'agafar un tren des de Jansi, però després de l'experiència passada amb l'autocar, vam optar per llogar un taxi que ens hi portés, d'aquesta manera també vam tenir la possibilitat de fer una parada a Orcha.

Vanarasi pertany a la zona de Uttar Pradesh i és un dels llocs més sagrats de l'Índia, una ciutat que, després de visitar-la, ningú en resulta indiferent. Allí es pot veure la gran influència de la religió en la mentalitat de la seva població i on és possible contemplar els rituals de la vida i la mort al mateix carrer.

Els ghats (o terrasses esglaonades) són una de les principals atraccions de Vanarasi i donen accés al Ganges, on els peregrins vinguts d'arreu de l'Índia prenen els banys rituals.

Al voltant dels ghats gira gran part de la vida de Vanarasi. El més gran i concorregut és el ghat Dasaswamedh.

La millor forma de veure els ghats i la ciutat, és des del riu i val la pena fer una passejada amb barca al llarg de la façana fluvial de Vanarasi. Des d'aquí es pot veure com centenars de persones realitzen les ablucions en el Ganges a la sortida del sol.

L'hindú practicant ha de seguir aquest ritual cada matí: pronunciar el mantra sagrat, immersir-se completament tres vegades seguides i beure amb la mà una mica d'aigua del Ganges.

Un altre i no menys visitat és el Manikarnika ghat, el ghat crematori més important.

La fusta per cremar s'ha de comprar obligatòriament a persones que tenen aquest negoci vora el ghat. La que millor crema és la fusta de sàndal, la de més qualitat i la més cara.

La cerimònia de cremació obeeix un ritual concret: La família canta salms mentre va fent camí amb el difunt fins a l'arribada al ghat on és dipositat damunt d'una pira. En presència dels membres de la família (les dones en queden excloses) el primogènit del difunt encén la pira i hi dóna cinc voltes, una per la terra, una pel vent, una per l'aigua, una pel foc i l'última per l'ànima del difunt. Els cinc elements.

Els cadàvers, coberts amb un llenç vermell si són dones, blanc si són homes i grocs o daurats per als vells (sense distinció de sexe), es van cremant lentament; després es llencen les cendres a l'aigua sagrada del Ganges per salvar el seu familiar de la reencarnació i haver-lo ajudat a arribar al màxim estat, el Nirvana. Només els nadons (sadhus), els malalts morts de varicel·la o per mossegada de serp i les vaques, són llençats directament al Ganges sense ser cremats, ja que tots ells són considerats purs.

Tot això i l'espiritualitat que s'hi respira, fa que Vanarasi tingui un encant especial

L'última nit a Vanarasi vam tenir la sort de coincidir amb una de les festes més cèlebres de l'Índia com és el Diwali, l'equivalència al nostre Nadal. És la festa hindú més alegre on les cases i els edificis de tot el país són il·luminades, és l'inici del nou any hindú.

Aquesta mateixa matinada vàrem agafar el tren de nou cap a Delhi on vam passar l'última nit abans de tornar cap a casa.

L'Índia no és un país fàcil i és d'aquells llocs que fascinen per sempre més o que provoquen rebuig només arribar-hi, però en qualsevol cas, no deixa indiferent a ningú.

XINO-XANO PER MONT-RAS I ELS SEUS RODALS

Caminada pels voltants de Fitor

NÚRIA PUJOL

Fotografia Francesc Gomes

L'excursió que us proposem és una ruta circular d'unes 3-4 hores que transcorre per uns emblemàtics paratges de gran bellesa i carregats d'història. El punt de sortida i arribada el situarem a Fitor, antic i nostrat municipi que guardava el Camí Reial, eix comercial de la comarca fins l'any 1850 que connectava amb Palamós, port Reial des de 1280. Sortirem de la Rectoria, convertida ara en un centre d'interpretació de les Gavarres, i ens dirigirem al nord cap a Can Marinas, casa en ruïnes, on si busquem pels seus voltants qui sap si trobarem alguna de les peces de sis falsificades, fetes amb una màquina de fabricar monedes amagada al fons d'una torrentera, de quan Fitor era poble, tenia alcalde i fins i tot recaptador de contribucions. D'aquí seguirem fins a la confluència de les rieres de Fitor i d'en Plaja, i on en llurs aigües netes habiten el tritó jaspia (Triturus marmoratus) i el tritó palmat (Triturus helveticus).

Ens trobem al majestuós Mas Cals, ja esmentat en l'Acta de Consagració de l'Església de Santa Coloma de Fitor, l'any 948, com a Calbs (del llatí *calvos*) i no calç, element absent a la zona, mentre sí que hi són presents gran quantitat de planes rocoses formant calbs en els prats i boscos. A pocs metres del Mas, i al peu del Camí Reial, hi ha les restes força ben conservades d'un pou de glaç construït segurament al segle XIII, on es guardava el gel de l'hivern per vendre'l a l'estiu als viatgers del camí.

Seguint cap al nord en direcció al Falguerar trobem gran quantitat de suros (*Quercus suber*), l'espècie arbòria més representativa de la contrada i de la qual el seu producte més preuat, l'escorça, s'explota des de temps immemorials. Arribarem a un collet en una cruïlla de camins i enfilarem per un corriol a ponent fins al dolmen del Puig del Clot Llorer. En diversos torrents de la zona, i tal com indica la toponímia (Clot Llorer, Lloreda), hi trobem llorer (*Laurus nobilis*), espècie introduïda pels monjos benedictins carolingis que fundaren el monestir de Sant Climent al Mas Vidal de Fitor. Seguint a ponent per un corriol marcat arribarem al dolmen del Puig de la Borralla, situat a sobre del Roc del Duc, la toponímia del qual ens torna a indicar l'ancestral presència d'una altra espècie, ara de fauna, com és el major rapinyaire nocturn, el duc (*Bubo bubo*).

Desfarem el corriol fins a la cruïlla de camins i agafarem una pista en direcció est cap a la Serra d'en Cals, on hi trobarem els dòlmens dels Tres Caires, de la Serra d'en Cals i

dels Tres Peus, molt propers l'un de l'altre. En el Neolític el nivell del mar era més alt que en l'actualitat amb una plana empordanesa pantanosa i insalubre, fent que la població s'assentés en les muntanyes adjacents a la plana, deixant-nos aquests vestigis megalítics.

Continuarem per la pista cap a llevant, entre suros i arboços (*Arbutus unedo*), un bon lloc on veure, a principis i a finals d'estiu, la papallona de l'arboç (*Charaxes jasius*), la papallona diürna més gran que podem trobar a Europa, i que té en aquests boscos una gran densitat de població gràcies al clima, situació geogràfica i qualitat de l'hàbitat; però no és l'única, fins a 71 espècies diferents de papallones diürnes han estat observades en el paratge de Fitor pel Catalan Butterfly Monitoring Scheme (Pla de Seguiment de Papallones de Catalunya).

Tot seguit arribem a la cruïlla del Camp de la Cadena i ens dirigim al sud cap al rehabilitat Mas Plaja, d'on agafem el camí que mena a Fitor, però, abans d'arribar-hi, seguim direcció sud fins a Can Puig. El mas està actualment en ruïnes tot i que darrerament s'han recuperat els camps que estaven perduts i embardissats, i que han tret a la llum parets i feixes que evidencien restes d'activitat humana. El lloc és ideal pel porc senglar (*Sus scrofa*) i la becada (*Scolopax rusticola*) que farien les delícies dels bons caçadors. Seguim ara fins a l'emboscada dolmen del llobinar i d'aquí cap a la Rectoria de Fitor punt final de la nostra ruta i on podrem gaudir d'un merescut descans.

Dolmen dels Tres Peus

ESPIGOLANT ARXIUS

Lluita d'un contribuent contra l'Administració per un cobrament d'impostos indegut

Arxiu de la família Deulofeu Barceló

Exmo Señor

Franc^o Arenas natural de la Parroquia de Montras termino de la Villa y Castillo de Palafrugell corregimiento de Gerona con la mas atenta veneracion y respeto a V. E. expone. Que en 25 de Marzo de 1793 movido de su fervor Patriótico se presento voluntariamente a la Justicia de aquella Villa, para servir a S.M. por todo el tiempo que durase la Guerra que entonces se tenia con la Francia, cuya Justicia en virtud de orden de la superioridad lo presentó al Comandante de Marina de la provincia de Palamos, como todo es de ver de la certificación que acompaña de N° 1°. El exponente fue destinado al servicio de la Marina Real, donde ha servido sin intermision 8 años 11 meses y 25 dias, hasta que hallandose de Artillero de preferencia se le licencio en Cartagena de Indias en 20 de Marzo de 1802, como acredita por la licencia del Comandante en Gefe de la Marina Real de aquel apostadero que incerta de N° 2°. Regresado el exponente a su patrio suelo se le exigió la contribucion Personal desde 1° Enero de 1804, hasta que en virtud de la Real Orden de 1° Noviembre de 1806 circulada en 15 Enero de 1807, cuya copia presenta de N° 3° en que claramente lo declara libre del Personal por toda su vida, se resistió al pago, acudiendo (despues de las ocurrencias de la ultima Guerra con Francia) al E. S. Gobernador de Gerona en 11 Junio de 1815, y en vista del decreto de S. E. previo el dictamen de su Asesor que original incerta de N° 4° acudio nuebamente a S.E. en 6 Noviembre de 1816 acompañando a su instancia los documentos originales que deja notados de N° 1° y 2°, con copia de la citada soberana resolucion de 1° Nov de 1806, y como a instancia de los regidores de Montras no solo se le ha obligado a continuar el pago Personal haciendole 1 ll 2 s 2 d de gastos, si que varias veces lo han amonestado que no hallaria su citada instancia con su licencia y documentos originales de que en el dia esta careciendo, en este concepto

Suplica a V. E. se digne declarar que mediante que el exponente ha servido voluntariamente 8 años 11 meses y 25 dias en el servicio de la Marina Real donde fue destinado, está comprendido en el primer caso de la citada Real orden y por consiguiente libre del pago del Personal por toda su vida, mandando a la Justicia de la citada Parroquia de Montras se abstenga en lo sucesivo de exigirle el referido pago, contraviniendo a la citada

Real orden, antes si bien que se le restituya lo pagado hasta aquí por la indicada contribución personal con el ingreso de 1 ll 2s y 2d por los gastos que le han ocasionado, como y asimismo que por la secretaria del Gobierno de Gerona, se le entregue su original licencia a costo y costas [...] propios de los enunciados Regidores, que por ser de Justicia la reclama el exponente en la mejor forma de la notoria de V. E.

Montras 1° de Abril de 1814.

E^o Señor

Franc^o Arenas

Encara que no se'n tingui constància, és de suposar que el Sr. Gobernador de Girona deuria donar-li la raó, com a ex combatent i també ferm defensor dels seus drets i que, al final, el Sr. Arenas obtingués el reintegre de les despeses indegudament avançades i el retorn de l'original de la llicència que havia presentat com a document acreditatiu de la seva permanència a la Real Marina, que no l'hi havia estat retornat

No hi ha manera de calcular, en moneda actual, el valor de la moneda antiga que, per altra banda, sovint anava canviant de valor. Però sí que serà bo conèixer que al segle XVIII una lliura (ll) de plata equivalia a 20 sous (s) i un sou a 12 diners (d). Serà casual o hi hauria alguna relació monetària que a la Gran Bretanya una lliura equivalgui a 20 xílins i un xíling a 12 penics?

D'això sí que se'n diu fiar!

Arxiu família Vidal Cama

Aquest és el rebut que un farmacèutic va signar pel cobrament d'un deute.

“Jo Pere Mascort Ldo. en Farm^a de la vila de Palafrugell, confesso haver rebut de Joan Vidal Pages de Montras, fill de Carlos, la cantitat de noranta una lliures, sis sous i tres diners, dich 91 ll 6 s y 3 d moneda [...] per lo valor i completa satisfacció de todas las medicinas suministradas de ma botica, per sa casa, desde primer Juliol de 1800, fins lo d. 30 juny de 1836, feta gracia de son major valor, fins lo dia baix[...].

Palafrugell 25 7bre de 1842.

Pere Mascort Licend^o en Farmacia. Signat.

Ho heu llegit bé: Trenta sis anys subministrant, a fiar, medicines i encara esperant sis anys més per cobrar-les. Voleu més paciència?

Band

Arxiu família Vidal Cama

Bando

D. José Oliu Alcalde Constitucional de este pueblo

Hago saber: Queda prohibida la matanza de cerdos antes del dia primero de Noviembre proximo segun previene la Real orden de nueve Octubre de mil ocho cientos ochenta y tres. Advirtiendole a los contraventores á ello me veré en el caso de denunciar el hecho al Sr. Gobernador Civil de la provincia conforme me tiene encomendado.

Montras 3 octubre de 1885. El Alcalde: José Oliu

I per què aquesta prohibició? Doncs com a conseqüència de les dues primers invasions de còlera del segle XIX es va dictar aquesta Real ordre que, entre d'altres prohibicions, fixava les dates per a la fabricació d'embotits entre el 1r de novembre fins al 31 de gener.

Alguns proverbis sobre la matança del porc el mes de novembre, extrets del “Costumari Català” de Joan Amades

Per sant Martí mata el porc i enceta el vi.

Per sant Martí el porc para de grunyar.

Per santa Caterina, el porc en tupina.

Per sant Andreu mata el porc teu, i si no el pots matar fins a Nadal deixa'l estar.

Per sant Andreu porcs grassos pertot arreu.

Per sant Andreu gros o magre el matareu.

Mata el porc en el creixent i cada tall valdrà per cent.

Mata el porc en el minvant, tot seran ossos i sang.

Traducció curiosa d'una fe de baptisme

Arxiu família Vidal Cama

Això d'haver de presentar a les administracions de l'Estat els documents originals en català, traduïts al castellà ve de lluny. L'any 1872 el rector de la parròquia de Mont-ras va haver de certificar-ne un que diu així:

“José Freser pbro. Ecónomo de la Iglesia Parroquial de Montras, obispado y provincia de Gerona,

“Certifico: Que en el primero de los libros de Bautismo de esta Parroquia, consta una partida que literalmente traducida del catalán al español dice lo siguiente: A treinta y uno de Marzo de mil seiscientos setenta y uno, fue bautizado por mi Damian Prats Pbro. Sacristan de la Iglesia Parroquial de San Esteban de Montras un hijo de Gerónimo Vidal del pozo y de Margarita su consorte; de quien fueron Padrinos Juan Pujol tejidor de lino y Catalina Vidal del pozo, viuda, todos de dicha Parroquia, y al que fueron puestos los nombres de Esteban, Geronimo y Juan”

Concuerda con su original en el folio 128 del citado libro de que doy fe en Montras a los veinte de febrero de mil ochocientos setenta y dos. José Freser Pbro. Ecómo (sic)”.

És curiós aquest document. Per una banda és difícil saber per a què volien aquesta fe de baptisme dos-cents anys després d'haver-se celebrat, i per altra, entre el copió arxiu de la família, es pot constatar en múltiples ocasions que en aquell temps “del Pou” formava part essencial del cognom de la família Vidal, en llatí “Hieronimus Vidal del Pou, Franciscus Vidal del Pou” o també en castellà “Gerónimo o Francisco Vidal del Pou”, però mossèn Freser hi afegeix “del pozo” com si fós un adjectiu, ja que si no, no s'entendria que no hagués traduït també el nom del rector celebrant del baptisme Damian Prats, per Damian Prados.

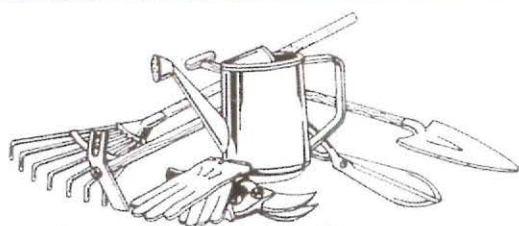
CERÀMIQUES

Ctra. Palamós a la Bisbal C-31 Km.330 17253 MONT-RAS
telf i fax 972302571 email ceramiqueslaciutadella@gmail.com

Avda. d'Espanya, s/n
Telèfon 972 61 10 41
17200 PALAFRUGELL
(Girona)

Josep Serra
TREBALLS DE JARDINERIA

C/ Del Suro, 12 - 17253 MONT-RAS (Girona)
Tel. 972 30 46 43 - (Mòbil) 637 11 73 84

Stripping
Tall comercial
Tall a tisora
Complements

C/Carrilet, 14 - Mont-ras 17253 - Tel. 649 201 429 - 972 300 034 - alaibob@hotmail.com

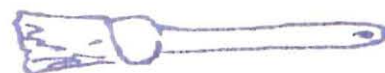
PLANXISTERIA I PINTURA
LES GAVARRS

REPARACIÓ DE PLANXA I PINTURA
DE TOT TIPUS DE VEHICLES

Ctra. C31 Girona a Palamós
C/ Pontiró, 24 - 17253 Mont-ras

Tel. 972 61 14 02
Fax 972 30 19 75

Narcís Gaviña
PINTURES

Mòbil 609415101

C/ Pujada Cucala, 22 17253 MONT-RAS

AGRO-ALIMENT
CASADEMONT

Carrer de Torroella, núm. 16
17200 PALAFRUGELL (Girona)
Tel. 972 300 123 · Fax 972 612 221
info@agroalimentcasademont.com

LLENGUA SÍ, EL CATALÀ SUMA

PURI PINTO

La Plataforma per la Llengua ha tret un nou lema a favor de l'ús social de la llengua catalana: "El català suma". Aquest breu eslògan és una afirmació senzilla, contundent i ferma perquè, certament, l'ús del català és, des d'una perspectiva global, molt rendible.

El català suma perquè proporciona valor afegit. És beneficiós per a les empreses, perquè es percep com un signe de qualitat i connecta millor les empreses amb el seu mercat. Però el català també suma perquè parlar català a Catalunya suposa una actitud en defensa del manteniment de la diversitat lingüística del nostre món. Suma perquè parlar català no implica haver de deixar de parlar altres llengües, únicament gestionar-ne els usos per tal d'evitar que cap d'elles interfereixi en el benestar de l'altra. Suma perquè els catalanoparlants d'adopció han trobat en la llengua catalana un element essencial de connexió amb el país on viuen, sense haver de renunciar a res ni renegar de res, sinó tot el contrari. L'adopció de la llengua catalana els ha comportat beneficis en la integració, enriquiment en l'autoconstrucció de la seva pròpia identitat, harmonia entre el passat llunyà i el present proper i, sobretot, culminació del procés d'integració social i econòmica de les generacions que van immigrar a Catalunya, gràcies a la integració lingüística i cultural de les segones i terceres generacions.

Parlar català suma perquè parlant català a Catalunya no s'hipoteca l'existència de cap altra llengua i, doncs, suma perquè el seu ús vetlla pels principis de sostenibilitat, solidaritat i respecte. Parlar català, lluny de provocar la substitució lingüística del castellà, planteja tan sols la necessitat de cedir àmbits d'ús per tal de compartir un mateix benestar i unes idèntiques garanties de futur. El català suma perquè és l'única opció de llengua comuna a Catalunya que garanteixi alhora les tres coordenades essencials de tota llengua comuna: la cohesió social, la continuïtat amb la cultura històrica del territori i la sostenibilitat lingüística.

Per tot això, pares castellanoparlants d'origen i catalanoparlants d'adopció (com jo mateixa), des de l'orgull de tenir el castellà com a primera llengua, sumem pel català, i contribuïm a un futur de vida en comú per les properes generacions.

VOLUNTARIAT PER LA LLENGUA

Tu també pots participar en el programa "Voluntariat per la llengua"

El "Voluntariat per la llengua" és un programa que posa en contacte persones catalanoparlants que volen destinar 10 hores del seu temps a fer conversa amb persones que tenen coneixements bàsics de català i volen llançar-se a parlar-lo.

Tu pots ser voluntari/voluntària si parles català i vols fer aquest servei. L'experiència t'aportarà coses positives: coneixeràs la realitat d'altres països a través del teu aprenent/aprenenta, t'adonaràs que pots parlar català amb les persones novingudes amb normalitat i que elles ho agraeixen i veuràs com hi ha molta gent que l'està aprenent pel gust de viure d'acord amb els valors d'aquest país i/o pel gust de viure simplement en català.

Tu pots ser aprenent/aprenenta si has començat a parlar català i vols practicar-lo per agafar confiança i utilitzar la llengua cada vegada amb més seguretat i en més àmbits i/o llocs. Descobriràs que hi ha gent disposada a escoltar-te, a ensenyar-te racons del lloc on viviu, a compartir temps i experiències, a ajudar-te a millorar el teu nivell de llengua.

Si t'interessa, posa't en contacte amb nosaltres:

Àrea de Cultura de l'Ajuntament de Mont-ras: 972 30 19 74 o ajuntament@mont-ras.cat

Servei Comarcal de Català del Baix Empordà: 972 64 23 10 o baixemporda@cpnl.cat

Xidors Càtering

972.31.46.49 info@xidors.com

Servei de càtering integral
Música en viu
Cocktails i recepcions
Personal de servei
Personalització de menús
freds i calents.
Entrega a domicili

MARIA CINTA CUGAT

Travessia de la Riera, 1 · MONT-RAS
Tel 972 30 36 26 - Mòbil 696 340 060

Mecpal

Mecàniques Palamós 95, S.L.

Construccions metàl·liques

- Mecanitzats CNC
- Reparació de maquinària
- Muntatges mecànics
- Caldereria-ferro-inoxidable
- Construcció d'accessoris nàutics
- Projectes

Telf. 34 972 315253 PALAMÓS

Web: www.mecpal.com**JARDINERIA ROSÉS AMETLLER, S.L.**

Construcció i Manteniment de Jardins – Neteja de
Bosc – Tractaments Fitosanitaris - Regs Automàtics –
Tancaments metàl·lics i Fusta – Poda d'altura – Rocalles.

Email: jardineria@rosesametller.cat Web : www.rosesametller.cat

C/ Constància, 10 Tel. i fax 972 30 01 30
17200 PALAFRUGELL (Girona)
Mòbil 656 96 80 92

PALAFRUGELL

Del Vilar, 37.17200 Palafrugell
T. 972 31 84 68 ▪ F. 972 31 37 19
palafrugell@gasgirona.com

GASTRONOMIA**ALGUNS PLATS ARRIBATS AMB LA IMMIGRACIÓ**

EULÀLIA CORBALL

"Las migas de pastor" (Les engrunes)

Aquest era un plat comú a molts territoris de la península ibèrica i molt especialment dels llocs on la gent treballava fora de casa (els pastors, els carreters i recol·lectors) i s'emportava una carmanyola amb el dinar.

Alguns dels primers immigrants arribats a Mont-ras varen treballar a bosc i aquesta era una de les menges habituals, atesa la seva consistència calòrica, apropiada per fer feines dures i el seu baix cost.

Hi ha multitud de receptes. Es poden fer amb pa sec o directament amb farina, i es poden acompanyar amb xoriç, arengada, ous ferrats, pebrot, raïm, magrana, o fins i tot peix fregit segons l'època de l'any i segons es busqui consistència (hivern) o frescor (els mesos de calor).

N'hem triat una de les més conegudes.

INGREDIENTS per a 4 persones

Pa sec
6 grans d'all
250 grams de xoriç
100 grams de cansalada
Una tassa petita d'oli
Sal

PREPARACIÓ:

S'esmicola el pa i, en una plata fonda amb aigua i una mica de sal, es posa en remull procurant que no quedi una pasta massa espessa. Es deixa reposar una bona estona.

Després pelem els alls i els laminem finets.

Tallem el xoriç a rodelles i la cansalada a daus.

Posem la paella amb un fons d'oli i amb poc foc.

Hi posem els alls fins que estiguin daurats.

Després hi afegim el xoriç i la cansalada i ho saltegem fins que hagi deixat anar tot el greix.

Afegim el pa escorregut i anem remenant sense parar per evitar que les engrunes s'enganxin a la paella i procurant que quedin ben soltes.

Quan tinguin un color daurat traiem la paella i ja les podem menjar. A casa les solien menjar agafant tothom de la mateixa plata.

**Restaurant Escola
Cap Roig**

Corts Catalanes s/núm, Palafrugell

Obert dimarts i dijous
d'octubre a abril

Horari de 13.00 a 15.00

Per a informació i reserves truqueu al 972 300 323

El "gazpacho" andalús

Aquest plat d'estiu, va arribar amb els primers immigrants andalusos a Catalunya, i amb el pas dels anys ha acabat per fer-se un forat tant en els receptaris particulars com en els dels restaurants del país.

INGREDIENTS per a 4 persones

350 grams de molla de pa
1 Kg. de tomates
100 cc d'oli d'oliva verge
2 grans d'all
100 grams de cogombre
200 grams de ceba picada
2 pebrots vermells madurs
1 litre d'aigua freda
Vinagre i sal

PREPARACIÓ

En un atuell gros i sobretot fondo, posem el pa i part de l'aigua, les tomates pelades i sense gra, els pebrots fets a tallets petits, els alls, el cogombre i la ceba, l'oli i la resta d'aigua.

Abans tot plegat s'aixafava amb una mà de morter, però ara és recomanable fer-ho amb una batedora, per esmicolar-ho fins que quedi pràcticament líquid. Tastem, hi afegim la sal i el vinagre fins a trobar el gust que més ens agradi.

Acabat, és recomanable passar-ho pel colador xinès per aconseguir una textura suau.

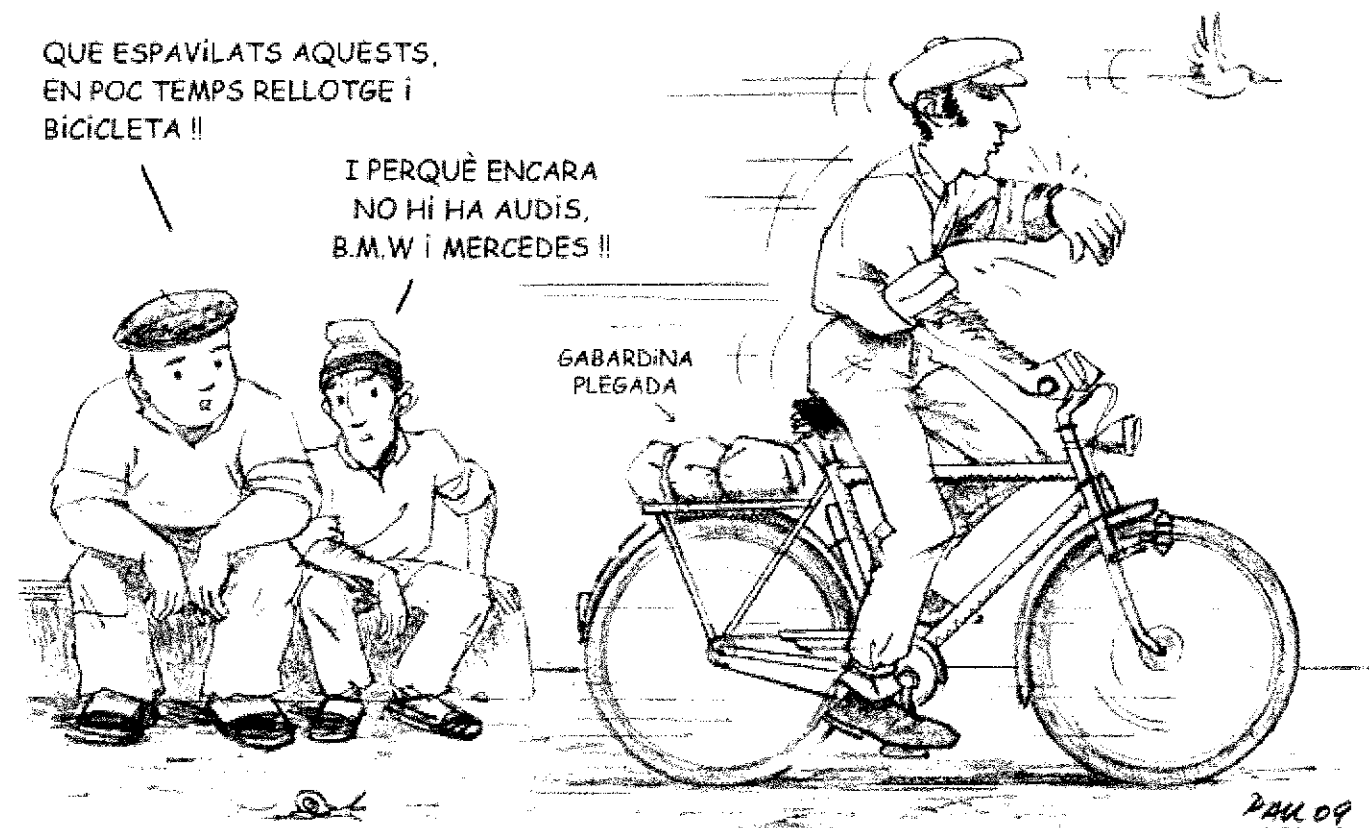
Es serveix fred en bols de boca ampla i es pot acompanyar amb ceba picadeta fina, cogombre també tallat a daus ben petits i rostes petites (pa fregit fins a deixar-lo ben ros i cruixent).

NINOTAIRES

QUE ESPAVILATS AQUESTS,
EN POC TEMPS RELLOTGE I
BICICLETA !!

I PERQUÈ ENCARA
NO HI HA AUDIS,
B.M.W I MERCEDES !!

GABARDINA
PLEGADA

UN GRAN ESPAI

AMB PETITS TRESORS

vins i licors
GRAU
SA

Unes modernes instal·lacions de 15.000 m²
on hi trobareu més de 8.000 referències, des
del vi més singular al licor més exclusiu, a
més de regals i llibreria especialitzada.

C/ Torroella, 163 • Tel. 972 30 18 35 • Fax. 972 61 14 59
17200 Palafrugell • Girona • info@vinsilicorsgrau.com
www.vinsilicorsgrau.com

La gran diferència

Targeta Comerç

Amb la teva "Targeta Comerç" tindràs premi segur. És gratuïta, es pot domiciliar en qualsevol entitat financera i et beneficiaràs de constants **descomptes i promocions** exclusives. Vine a comprovar-ho. **Parlem?**

LA TARGETA COMERÇ I L'OBRA SOCIAL "la Caixa"
et presenten:

CAMPANYA SOLIDÀRIA 2009-2010

Per cada compra feta amb la Targeta Comerç entre el 23/11/09 i el 15/01/10, es farà una donació de **1€**, pel desenvolupament de projectes socials de diverses entitats, a **les comarques gironines**.

Informa't a la teva oficina!